

Staromestský kuriér

NOVINY PRE STAROMEŠŤANOV A NÁVŠTEVNÍKOV STARÉHO MESTA

40 500 výtlačkov

www.staromestskykurier.sk

ZADARMO

Osud Starého mosta je v rukách nás všetkých

str. 3

Život bez východiska?

str. 8

Bohoslužby počas adventu v Starom Meste

str. 14

PONÚKAME NEVKUSNÉ A „LACNÉ“ KRYTY, ALE DRAHO ZAPLATENÉ

Návštevníci Bratislavy sú rozčarovaní. Spomienky, ale aj fotografie kultúrnych pamiatok im totiž výrazne znehodnocujú neestetické kryty fontán. Podobný lacný hazard s povestou cestovného ruchu si nedovolia ani navštevovanejšie mestá Európy. Nie sme predsa tak bohatí, aby sme mohli ponúkať návštevníkom „lacné“ pamiatky, hoci draho zaplatené a to nielen finančne, ale predovšetkým úpadkom dobrého mena a atraktivity našej metropoly. Milióny investované do propagácie sa teda čiastočne mňajú účinku.

Už niekoľko rokov Paming nevkusne zakrýva fontány v srdci Bratislavy. Plášť z plexiskla už majú tri fontány, ďalšie tri postupne pribudnú počas tejto zimy. Návštevníci Bratislavy tak neuvidia z našich historických skvostov takmer nič. Argumenty Pamingu sa opierajú o ochranu pred vandalmi a pred vplyvom počasia. Paradoxom však je, že v lete fontány chrániť pred vandalmi nepotrebujeme. Rozdelujeme teda vandalov na zimných a letných?

(pokračovanie na str. 5)

FOTO: Miroslav Košírer

SAMOSPRÁVA CHRÁNI ŽIAKOV NA CESTÁCH V OKOLÍ ŠKÔL

Staré Mesto buduje pri školách spomaľovače. Na žiadosti rodičov takto zvyšuje samospráva bezpečnosť žiakov. Zatiaľ sa realizujú tri retardéry, v pláne je však ďalších päť. Hotový retardér už brzdi autá na Palackého ulici, pred dokončením sú spomaľovače na Jelenej a Palárikovej ulici.

V pôvodnom pláne je realizácia retardérov ešte na Palackého – Kúpeľnej ulici, Mozartovej a Ulici na Hrebienku. „Koncom septembra 2008 bola komisia dopravy miestneho zastupiteľstva na výjazdovom

zasadaní a požiadavky rozšírila o Galandovu a Bohúňovu ulicu,“ povedala nám hovorkyňa staromestskej samosprávy Alena Kopřivová.

Nové retardéry sú bezbariérové. Táto ich vlastnosť spočíva v nábehovej plošine, ktorá príbrzdí autá. Horná strana spomaľovača je priechodom pre chodcov a je zarovno úrovne chodníka. Nevidiaci a občania, ktorí sú odkázaní na invalidný vozík, môžu vďaka drážkam v dlažbe plynulo prechádzať cez vozovku. Výstavba retardérov je nákladná. „Samotný spo-

malovač stojí 150 tisíc korún (4 979 €). Jeho vybudovanie si však vyžaduje aj ďalšie úpravy okolitého terénu a to sú ďalšie náklady. Napríklad na Palackého ulici práce vyšli dovedna na cca 500 tisíc korún (16 597 €), na križovatke Jelenia - Palárikova to budú zhruba až dva milióny korún (66 388 €),“ dodala Kopřivová. Hoci nejde o zanedbateľné položky, o ich význame snáď nepochybuje nikto.

Veronika Ševčíková

ZVOĽTE SI NAJLEPŠIEHO ŠPORTOVCA BRATISLAVY

Kto sa v roku 2008 stane najúspešnejším športovcom a športovým kolektívom Bratislavy a Bratislavského kraja? O tom rozhodnú už po siedmy raz čitatelia Pravdy. Hlavné mesto SR Bratislava, Bratislavské združenie telesnej kultúry, Krajské športové centrum Bratislava a Bratislavský samosprávny kraj v spolupráci s redakciou PRAVDA vyhlasujú XVIII. ročník Ankety o najúspešnejšieho športovca a športový kolektív Bratislavy za rok 2008.

V ankete ocenia organizátori päť najúspešnejších športovcov seniorov, troch juniorov, najúspešnejší športový kolektív a podľa návrhu Slovenského zväzu telesne postihnutých športovcov aj trojicu najúspešnejších telesne postihnutých športovcov.

Svoj hlas športovcovi alebo športovému kolektívu môžete dať prostredníctvom SMS správy na číslo 7005 v tvare: SBA medzera meno športovca medzera telefónne číslo odosielateľa. Príklad hlasovania: SBA Jozef Krnac 090X123456. Hlasovať môžete do piatka 12. decembra 2008. Podmienkou je, aby mal športovec alebo športový kolektív klubovú príslušnosť v Bratislavskom kraji. V zozname športovcov (na internetovej stránke www.pravda.sk) sú okrem iných napríklad:

Peter a Pavol Hochschornerovci, ŠKP Bratislava (vodný slalom) - olympijskí víťazi v C2 v Pekingu, 1. miesto na ME v C2 v Krakove, celkoví víťazi Svetového pohára.

Peter a Ladislav Škantárovci, ŠKP Bratislava (vodný slalom) - 2. miesto na ME v C2 v Krakove, druhé miesto v celkovom hodnotení Svetového pohára.

David Musulbes, ZK Dunajplavba Bratislava (zápasenie) - 3. miesto na OH v Pekingu voľným štýlom do 120 kg a 1. miesto na ME v Tampere.

Veronika Zuzulová, Ski Zu Bratislava (lyžovanie) - 3. miesto v celkovom hodnotení Svetového pohára v slalome, v Špindlerovom Mlyne, Maribore a Bormiu skončila vo SP druhá, v Záhrebe bola tretia.

Dominika Cibulková, Slovan Slovenská Sporiteľňa Bratislava (tenis) - koncoročná slovenská jednotka, 20. na svete (k 2. 11. 2008), finalistka turnajov WTA Amelia Island, Montreal, štvrtfinalistka Gold Coast, Doha, Stanford, Peking, Moskva.

Samuel Piasecký, Slávia UK Bratislava (športová gymnastika) - na Svetovom pohári skončil dvakrát prvý (Ostrava), dvakrát druhý (Barcelona, Glasgow) a dvakrát tretí, na Turnaji majstrov v Cottbuse bol tretí.

Linda Malíková, ŠK Ekonóm Bratislava (karate) - na MS WTKA v Marrina di Carrara si vybojovala päť zlatých, dve strieborné a jednu bronzovú medailu.

(pk)

OCHRÁNIA AJ BRATISLAVČANOV SVETELNÉ POČÍTADLÁ?

Určite sa každý z nás stretol, či už v pozícii vodiča alebo chodca, s netrzeplivosťou, ktorá nás sprevádza pri pohľade na nekonečnú červenú. Častokrát to už nezvládneme a vbehneme do vozovky, prípadne si za volantom začneme krátiť čas iným spôsobom a pozabudneme, že už hodnú chvíľu svieti zelená. To samozrejme vyburcuje ďalších účastníkov cestnej premávky a stres sa stupňuje.

Vo svete a nielen v tom vzdialenom si pomohli veľmi účinne. Navyše dokázali touto niekoľko rokov starou novinkou znížiť nehodovosť na križovatkách a prechodoch pre chodcov. Reč je o svetelnej signalizácii odpočítava-

vajúcej dobu červenej či zelenej. Skúsenosti s ňou už majú v USA, Austrálii, Thajsku, Japonsku, Kanade, Holandsku, ale aj v neďalekom maďarskom Győri, kde v roku 2007 namontovali prvých päť svetiel s odpočítaním červenej. Vodič tak presne vie, koľko má času na to, kým sa bude môcť opäť pohnúť. Pre chodcov zatiaľ odpočítavanie nezaviedli, no ohlasy občanov aj návštevníkov sú z pohľadu priepustnosti cestnej premávky, viac ako pozitívne.

Rovnako dobré skúsenosti hlásia aj z Texasu, kde v meste Abilene znížili nehodovosť na križovatkách až o 44%. Tu však odpočítavajú dobu trvania zelenej, čoho sa miestna samospráva naj-

skôr obávala, aby vodiči nezačali riskovať v snahe stihnúť prejsť, no štatistiky hovoria jednoznačne v prospech tejto jednoduchšej pomôcky.

V kanadskom Toronte dokonca namontovali pred pár rokmi odpočítavacie zariadenie i pre chodcov a výsledok bol opäť úžasný. Táto kanadská metropola sa v minulom roku dostala na desaťročné minimum, čo sa týka smrteľných úrazov na prechodoch pre chodcov. Pokiaľ v roku 2002 zomrelo na prechodoch 50 chodcov, v roku 2007 iba 14. To iba potvrdilo vysokú pridanú hodnotu takejto svetelnej signalizácie.

Pýtali sme sa preto kompetentných, či Bratislava neplánuje zaviesť tento trend aj do ulíc a premávky hlavného mesta. „Prvé

diskusie už v minulosti prebehli. Je však viacero faktorov, ktoré inštaláciu tejto novinky ovplyvňujú. V prvom rade musí prejsť novelizáciou vyhláška, kde už sú zaradené aj tieto dopravné zariadenia. Doposiaľ to bol z legislatívneho pohľadu pre dopravnú políciu neznámy pojem. Schválením novelizácie sa otvorí cesta k plánovaniu a prípadnej realizácii. Osobne by som to privítal najmä pri systémoch preferencie na električkových tratiach, ale aj na prechodoch pre chodcov, kde vidím veľkú logiku a využiteľnosť,“ povedal vedúci Oddelenia dopravného plánovania a riadenia dopravy na bratislavskom magistráte Vladimír Mikuš.

Peter Kimijan.

OCENILI HRDINOV V UNIFORMÁCH

Posledný novembrový pondelok bol výnimočný pre dvoch príslušníkov mestskej polície v Bratislave. V tento deň boli totiž ocenení zlatou medailou za záchranu života, ktorú im udelilo Združenie náčelníkov mestských a obecných polícií Slovenska. V Primaciálnom paláci odovzdali medaily námestník primátora Tomáš Korček a náčelníčka mestskej polície Zuzana Zajacová.

Milan Pušec a Jozef Cunninka sú policajti, ktorí pôsobia na stanici centrálnej ochrany. Pri jednej zo svojich pravidelných obchádzok v Medicej záhraďe na začiatku novembra narazili tesne pred zatváracou hodinou na mladíka. Zistili, že sa pokúsil o otravu. V taške mu našli balenie liekov, z ktorého desať piluliek chýbalo. Keď sa im podarilo prebrať ho, povedal, že sú to lieky na psychiku. Zapil ich dvomi decilitrami borovičky. Policajti okamžite privolali záchranku a až do jej príchodu udržiavali mladíka pri vedomí. Z jeho ťažko vyslovených slov strážcovia zákona vytušili, že dostal výpoveď a mal problém s kamarátkou. „Jeho jediné šťastie bolo, že bola zima a vtedy krv ťažšie prúdi v tele. I keď vypil tie dva deci borovičky z „ploskačky“, cievy sa mu nerozšírili natoľko, aby otrava začala okamži-

Ceny odovzdali náčelníčka MsP Zuzana Zajacová a námestník primátora Tomáš Korček

FOTO: Miroslav Košírer

te účinkovať,“ povedal ocenený Milan Pušec. Cenu za záchranu života mladého muža nečakal, pretože to bola jeho práca a povinnosť, ale veľmi sa jej potešil.

Mestská polícia často zasahuje pri pokusoch o samovraždu. Nedávno zachránili Bratislavčanku, ktorá sa chystala na skok pod idúcu električku. Ukončiť život sa pokúšal aj iný mladík skokom do Dunaja, ktorému tiež policajti za-

bránili. „V oboch prípadoch upozornili políciu okoloidúci. V tomto ocenenom prípade však strážnici sami našli priotráveného mladíka, prebrali ho a udržiavali pri vedomí, až kým prišla zdravotná pomoc. Na druhý deň už bol mimo ohrozenia života. Keďže sa blížila Vianoce, dostali aj špeciálnu námestnícku prémie v hodnote päťtisíc korún (166 €) a odmenu im poskytna aj mestská polícia vo výške dvetisíc

korún (66,4 €),“ povedal nám Tomáš Korček. Tento rok už podobné udeľovanie medailí pravdepodobne nebude, ale v nasledujúcom roku by chceli zástupcovia občanov usporiadať súťaž o Policajta roka. Z vytypovaných policajtov by ľudia hlasovali za toho príslušníka polície, ktorý si na základe svojho profesionálneho prínosu zaslúži dostať cenu.

(vs)

ROZHOVOR

s Ing. Alexandrom Tesárom, DrSc.

Otázka budúcnosti bratislavského Starého mosta, známeho v minulosti aj ako Most Františka Jozefa, Štefánikov most a Most Červenej armády, zamestnáva v posledných dňoch nielen odborníkov, ale aj bežných Bratislavčanov. Mnohí majú obavu, aby most neskončil ako viedenský Reichsbrücke, ktorý spadol za plnej prevádzky a prišlo i k stratám na ľudských životoch. Preto sme sa porozprávali s prof. Ing. Alexandrom Tesárom, DrSc. z Ústavu stavebníctva a architektúry Slovenskej akadémie vied, ktorý sa už 12 rokov venuje odbornému posudzovaniu stavu Starého Mosta.

Aký je aktuálny stav Starého Mosta a čo ho najviac ohrozuje?

Pôvodný Most Františka Jozefa bol zničený počas druhej svetovej vojny. Súčasný most, ktorý bol pôvodne postavený ako provizórium na prepravu vojenskej techniky, pričom jeho životnosť bola plánovaná na niekoľko mesiacov. Zázrakom je, že tento most stále funguje už vyše 60 rokov. Je to zásluhou kvalitnej montáže a osvedčeného systému vojenských provizórií, ktorý bol pri tejto stavbe použitý. Aktuálny stav mosta v klasifikačnej stupnici stupňa po-

škodenia (v rozmedzí 0 až 7) je na hornej hranici – medzi stupňom 5 a 6 – to znamená, že sme sa dostali do situácie, že most nutne vyžaduje úpravy (zosilnenia, sanácie) a dostávame sa k vyčerpaniu jeho životnosti. V súčasnosti sú veľmi skorodované hlavné nosníky po celej približne 400-metrovej dĺžke mosta.

Kedy ste robili poslednú kontrolnú prehliadku mosta a aké závery priniesla?

Posledná hlavná prehliadka sa robila v septembri 2008, pričom podľa platných predpisov sa takého prehliadky robia pravidelne každé 4 roky. Okrem toho sa každý rok robia dodatočné statické a dynamické skúšky a geodetické merania, ktoré indikujú skutkový stav mosta, respektíve zmeny, ktoré nastali od posledného merania. Ako príklad uvediem skutočnosť, že steny hlavných nosníkov boli pôvodne hrubé 16 milimetrov,

NÁRODNÝMI KULTÚRNÝMI PAMIATKAMI MAJÚ BYŤ LEN ČASŤI STARÉHO MOSTA

dnes sú miestami skorodované na šesť milimetrov. Súčasná životnosť mosta je okolo 15 rokov.

Z mosta ste odporučili vylúčiť osobnú dopravu, prečo nie aj autobusy MHD?

Aby nenastal v meste dopravný kolaps. Okrem korózie je totiž problémom aj únava oceľového materiálu konštrukcie mosta po vyše 60 rokoch prevádzky. Tie spôsobujú každodenné dynamické zaťaženia, pričom v poslednom období došlo k výraznému zvýšeniu zaťaženia mosta následkom dopravných zápch v ranných a popoludňajších hodinách. Osobnú automobilovú dopravu sme navrhli vylúčiť, pretože po moste prejde každý deň vyše 10 000 vozidiel, ktoré spôsobujú mimoriadne veľké dynamické zaťaženia a tým intenzívne prispievajú k vyťažovaniu únavovej zaťažiteľnosti a životnosti mosta. Autobusy, ktoré by po moste mali ďalej prenávať sú limitované 70 metrovými vzájomnými odstupmi. Most má dve polia, pričom na jedno pole sa v každom smere zmesť jeden autobus. Ak má autobus 3 alebo 4 nápravy máme omnoho menší počet dynamických zaťažení a tým prispievame k predĺženiu únavovej životnosti mosta.

Po náraze rakúskeho remorkéra do jedného z pilierov bol most pred 6 rokmi na niekoľko dní uzavretý. Aké opravy sa na ňom odvtedy urobili?

Vtedy došlo k poškodeniu ložísk úložných prvkov mosta a k poškodeniu mostového chodníka, ktorý bol vytvorený z trapézových plechov, do ktorých bola umiestnená železobetónová doska. Celý nosný systém chodníka sa odstránil, zrekonštruovali sa jeho podperné konzoly a vybudovaný bol pôvodný drevený chodník, ktorý tam bol už od začiatku realizácie mosta. To boli prvé kroky k odľahčeniu zaťaženia mosta. Pretože prvé pole mosta na bratislavskej strane bolo už vtedy v pomerne zložitom technickom stave, bolo realizované závesné zariadenie, ktoré prepája železničnú a cestnú časť mosta - pričom tieto mosty vzájomne spolupôsobia, jeden pomáha druhému. Okrem toho sa

uskutočnili štandardné vyvarenia kritických miest a protikorózne nátery spodnej časti mosta. K ďalšiemu odľahčeniu mosta by mohlo prísť výmenou betónovej mostovky za novšie materiály, ktoré

sú niekoľkonásobne pevnejšie ako oceľ a dokážu most odľahčiť, čo by bolo výhodné aj pre plánovanú električkovú trať do Petržalky.

Ako by mal most v budúcnosti podľa Vás vyzerat a čo by sa malo zrealizovať už v najbližšom čase?

Táto téma bude v najbližších týždňoch a mesiacoch predmetom rozsiahlych diskusií a rokovaní odborníkov. Je niekoľko možných riešení, to konečné však musia prijať „otcovia mesta“ - rekonštrukcia mosta, jeho sanácia alebo vybudovanie nového mosta. Známý je projekt „perforované rebro“. Možnou alternatívou je aj vybudovanie pôvodného mosta Františka Jozefa, podobne ako to bolo zrealizované na premostení Štúrovo – Ostrihom. Budúcnosť bratislavského Starého mosta by mala byť riešená koordináciou zámerov inžinierov, architektov a politikov, pričom je potrebné dôjsť k optimálnemu riešeniu,

ktoré treba vyberať veľmi citlivo, pretože ide o mestotvorný prvok a vstup do historického centra. Kým sa však definitívne rozhodne, mohli by sa zrekonštruovať najkritickejšie časti mosta, aby sa mohlo

uvažovať o jeho znovuo tvorení pre automobilovú dopravu.

Ako vnímate rozhodnutie Ministerstva kultúry, že za národné kultúrne pamiatky by mali byť vyhlásené len časti Starého mosta, nie celý most?

Časti Starého mosta, ktoré by mali byť vyhlásené za kultúrne pamiatky, sú časti pôvodnej spodnej časti mosta, ktorá bola vybudovaná ešte v 19. storočí. Ide o piliere, nájazdové rampy a mýtné domčeky. Výnimkou je jeden z pilierov v koryte Dunaja, ktorý bude môcť byť odstránený. Umožní sa tak rozšírenie plavebného gabaritu na vyše 100 metrov ako aj zvýšenie úrovne mosta o takmer 2 metre. Potrebné je vybudovať „stavbu“, ktorá bude prijateľná pre Bratislavčanov, architektov, lodníkov i pre súčasné a budúce požiadavky dopravy.

(rm)

Časti mosta ako kultúrne pamiatky?

Ministerstvo kultúry navrhlo vyhlásiť za národné kultúrne pamiatky len časti bratislavského Starého mosta – piliere (s výnimkou stredného riečného piliera), mýtné domčeky, kamenné oporné múry a schodiská pri nástupoch na most. Mostová konštrukcia bola z predmetu vyhlásenia vypustená aj preto, že nie je pôvodnou súčasťou mostu Františka Jozefa, jej konštrukcia bola už pri výstavbe v rokoch 1945 – 1946 plánovaná ako dočasná a v súčasnosti vykazuje havarijný stav.

Cieľom vyhlásenia častí Starého mosta za národné kultúrne pamiatky, je podľa rezortu kultúry ochrana jeho najhodnotnejších historických častí. V prípade Starého mosta ide predovšetkým o prvý pevný a súčasne najstarší a jediný zachovaný historický most v Bratislave. Pôvodný návrh Pamiatkového úradu vyhlásiť celý Starý most za národnú kultúrnu pamiatku, rezort kultúry výrazne zúžil. Dôvodom boli najmä záväzky Slovenska týkajúce sa plavby na Dunaji a takisto aj odborné posudky stavu mostovej konštrukcie. Vyhlásenie častí mosta za národné kultúrne pamiatky neohrozuje jeho pripravovanú rekonštrukciu, ktorá môže byť uskutočniteľná v plánovanom rozsahu. Časti mosta vyhlásené za pamiatky je možné opravovať, doplniť o nové konštrukcie (nadstavbu pilierov, novú mostovku), prípadne premiestniť mýtné domčeky, ako ktorúkoľvek inú národnú kultúrnu pamiatku. Rozhodnutie ministerstva kultúry nadobudne právoplatnosť až po uplynutí stanovenej lehoty, za predpokladu, že sa nikto z účastníkov konania proti rozhodnutiu neodvolá.

TAKMER DESAŤ MILIÁRD ROZDELI A V PONDELOK

Mestské zastupiteľstvo čaká už budúci pondelok schvaľovanie rozpočtu Bratislavy na rok 2009. Prvý námestník primátora Bratislavy Milan Čílek koncom novembra predstavil poslancom mestského zastupiteľstva navrhovaný rozpočet, ktorý by mohli poslanci schváliť už na zasadnutí 15. decembra.

„Považujem za veľmi užitočné, aby poslanci poznali návrh rozpočtu ešte pred zasadnutím komisií a mestského zastupiteľstva, veď rozpočet hlavného mesta na budúci rok (s prognózou na roky 2010 a 2011) je koncipovaný ako vyrovnaný vo výdavkovej a príjmovej časti vo výške 9 138 114 tis. Sk (303 329 815 €),“ skonštatoval prvý námestník primátora Bratislavy Milan Čílek, zodpovedný za rozpočet a financie hlavného mesta. „Vyrovnať sa musíme najmä s deficitom asi 200 miliónov korún, ktorý vznikol schválením spomenutej novely zákona o Bratislave.“

Podpis novely zákona o Bratislave pre hlavné mesto znamená, že rozpočet hlavného mesta SR Bratislava na rok 2009 sa tvorí už v nových podmienkach. Pozitívom je fakt, že magistrát bude návrh rozpočtu predkladať poslancom už na decembrové zasadnutie MZ, čím hlavné mesto nebude musieť hospodáriť v januári v rozpočtovom provizóriu (za podmienky, že rozpočet Bratislavy mestskí poslanci schvália).

Priority hlavného mesta zostávajú nezmenené, je to predovšetkým orientácia na dopravné stavby, opravy a rekonštrukciu komunikácií v správe hlavného mesta, obnovu vozového parku Dopravného podniku Bratislava a zlepšenie verejného poriadku v hlavnom meste. Bratislava však bude investovať aj do rekreačných zariadení pre Bratislavčanov, predovšetkým sú to parky, šport, prímestská rekreácia, či voľný čas.

Hlavné mesto SR Bratislava v januári predstaví aj nový systém elektronického obstarávania na tovary a služby, na ktorom mesto pracuje už od augusta tohto roka. Od zavedenia tohto systému si hlavné mesto sľubuje predovšetkým ďalšie sprehľadnenie nakladania s majetkom hlavného mesta SR Bratislavy.

(pk)

VÝSTAVA O STAROMESTSKEJ

Diskusia o novom koncepcionom riešení priestoru Staromestskej ulice bude pokračovať. Po prezentácii jednotlivých návrhov ich autormi a odbornej diskusií, ktorej sa zúčastnili nielen architekti, ale aj dopravári, pamiatkári a odborníci z oblasti technickej infraštruktúry. Magistrát hl. mesta SR Bratislavy pripraví výstavu jednotlivých návrhov, ktoré bude môcť pripomenovať aj široká verejnosť. Výstava sa bude konať v Primaciálnom paláci (č. 5) a bude otvorená 8. 1. 2009 a potrvá do konca januára 2009.

(pk)

VYHLÁSILI SÚŤAŽ NA REKONŠTRUKCIU ZIMNÉHO ŠTADIÓNA

Generálny investor Bratislavy oznámil v Európskom vestníku verejného obstarávania vyhlásenie užšej súťaže na rekonštrukciu zimného štadióna Ondreja Nepelu. Predpokladaná hodnota zákazky je 1,8 mld. Sk (59,7 mil. €) bez DPH. S rekonštrukciou by sa malo začať v máji budúceho roka, ukončená by mala byť do konca februára 2011. Mesto Bratislava chce štadión zrekonštruovať tak, aby spĺňal základné kapacitné, technické, technologické, hygienické a bezpečnostné kritériá pre organizovanie najvyšších domácich aj medzinárodných športových podujatí. V rámci rekonštrukcie by mali napríklad zbúrať tréningovú halu, vymeniť strechu aj obvodový plášť štadióna. Vybudovaná by mala byť nová tréningová hala s podzemným parkoviskom a dvoma ladovými plochami. Rozhodujúcim kritériom bude najnižšia cena. Záujemcovia môžu svoje ponuky a potrebné doklady predložiť do 7. januára 2009.

(rm)

DETSKÉ VIANOČNÉ DIELNE

V Primaciálnom paláci sa v sobotu začal už 10. ročník tradičného podujatia Detské vianočné dielne, ktoré sa stali neodmysliteľnou súčasťou predvianočných aktivít v hlavnom meste Slovenska. Cieľom podujatia je aktívne zapojiť deti a mládež do tvorby darčiek pre svojich blízkych a súčasne rozvíjať ich tvorivosť, fantáziu a zručnosť.

Desiaty ročník detských vianočných dielní potrvá do 22. decembra 2008, otvorené sú každý deň od 10:00 h do 19:00 h. Vstupné predstavuje čiastku 40,- Sk za jednu dielničku. Materské školy môžu svoj príchod avizovať na tel. čísle 0903 565 333.

(pk)

VYSADILI 16 STROMOV

V mestskej časti Bratislava – Staré Mesto začali s jesennou výsadbou nových mladých stromov. V poslednom novembrovom týždni sa na verejných priestranstvách už podarilo umiestniť dovedna 16 stromov. V zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny dreviny ich vysadil investor za iné - už vyrúbané na jeho pozemku kvôli stavebnej činnosti. Prednostne stromy pribudnú tam, kde bolo v minulosti nevyhnutné odstrániť staré chorobami napadnuté jedince, ktoré ohrozovali svoje okolie. Ide napríklad o Múzejnú ulicu (2 nové brestovce), Ul. B. Němcovej (1 mladý platan), Belopotockého ulicu (2 nové duby). Stromy pribudli ďalej na Ul. Prokopa Veľkého, Javorinskej, Čapkovej, Továrenskej, Radvanskej a Maróthyho ulici.

(pk)

DOKEDY BUDEME TOLEROVAŤ POLHODINOVÉ RADY PRI POKLADNIACH?

V predvianočnom období sa na nás hrnú reklamy a akcie – čo a kde možno najlacnejšie kúpiť. Obchody a nákupné centrá ponúkajú širokú paletu „všehočutiť“, stačí si len vybrať. Ak sa nám však v dave podarí vybojovať si ten svoj nákup, nastane problém. Treba platiť. Priznajme si však, že nie iba v predvianočnom čase nám dokážu veľké obchodné reťazce poriadne „pošteklieť nervy“.

Vyššie 40 pokladní, no iba 4 v prevádzke. To je častý obraz jedného z najväčších obchodných reťazcov. „Žijeme v rýchlej dobe a čakanie pol hodiny v rade s tovarom len preto, aby som si odľahčil peňaženku, to teda nie... Rady ma odrádzajú od nákupov!“ povedal nám jeden z čitateľov.

Skúšanie trpezlivosti svojich zákazníkov však v obchodných domoch Tesco nepripúšťajú. Hovorkyňa nákupného reťazca Oľga Hrnčiarová nám povedala: „Príprave vianočného trhu venujeme náležitú pozornosť a máme záujem o zabezpečenie obsadenia pokladní podľa potreby a vývoja frekvencie návštevnosti zákazníkov. Za týmto účelom intenzívne spolupracujeme s agentúrami na zabezpečenie brigádnikov, komunikujeme s vlastnými zamestnancami na dohodu o pracovnej činnosti a prehodnocujeme správnosť harmonogramov v nadväznosti na vývoj návštevnosti. Mimoriadne sme dohodli 20 brigádnikov z mimo bratislavských oblastí na ťažiskové obdobie od 10.12. do 23.12.2008.“

A čo po ostatné dni v roku...? Dvadsať minút v rade pri pokladni, to je bežná doba, s ktorou musíme počítať. Darma si kladíme otázky, či tých 40 pokladní zriadili iba pre pár dní v roku. Takúto argumentáciu už mnohí spotrebiteľia poznajú, a tak radšej chodia nakupovať veľmi skoro ráno alebo veľmi neskoro v noci. Niektorí dokonca vyriešia vianočné nákupy už v čase veľkých prázdnin. Týmto spôsobom rieši Vianoce aj referentka na úrade: „Čakanie v radoch ma neobťažuje, nakoľko mám vianočné nákupy vybavené už v lete a nákupy pre domácnosť vybavuje manžel, ktorý končí v práci v čase, keď ešte iní ľudia pracujú a obchody nie sú prepchaté.“ Takto si to však väčšina z nás nemôže zariadiť...

Dlhé rady čakajúcich zákazníkov však nie sú jediným problémom, s ktorým sa ľudia v obchodných domoch stretávajú. Lukáš, ktorý minulé Vianoce brigádoval v Tesco, nám povedal: „Keď som nastúpil, povedali nám - Budete milí, usmievaví, inak sa s vami rozlúčime.“ Ďalší príklad okoloidúcej slečny: „Tu v Tesco mi predavačky len odvrknú, keď sa ich niečo spýtam, niektorým sa neuráči ani otočiť hlavu a už sa mi stalo, že sa dve dámy, ktoré vykladali tovar v potravinách, do mňa aj pustili. To má byť prístup k zákazníkovi?“

Hovorkyňa na margo správania sa zamestnancov uviedla: „Vystupovaniu zamestnancov vo vzťahu k zákazníkom je v

našom obchodnom dome Tesco Bratislava venovaná systematická starostlivosť. Od vstupného školenia zamestnanci absolvujú celý rad školení s týmto zameraním a dodržiavaním firemných štandardov - počnúc pozdravom, ústretovou komunikáciou a pomocou až po pozdrav po ukončení nákupu. Ich správanie a vystupovanie vo vzťahu k zákazníkom je monitorované manažmentom OD. V prípade negatívnych zistení je s konkrétnym zamestnancom vykonaný pohovor, prípadne opätovné školenie. V ojedinelých prípadoch, ak opakovane dlhodobejšie nenastane pozitívna zmena, sme nútení s takýmito je-

dincami ukončiť pracovný pomer. Cieľom nášho obchodného domu je dosiahnuť spokojnosť a tým i lojalitu zákazníkov, k čomu smeruje celé naše úsilie.“

Nuž, chtiac, či nechtiac, majú nás v hrsti. Obchodné reťazce sú hlavným zdrojom nákupov a či už ľudia čakajú hodinu v rade alebo sa stretávajú s nepríjemnými predavačmi, idú nakúpiť tam, kde je všetko pod jednou strechou. Je preto iba na nás – zákazníkoch, dokedy im budeme takúto ľahostajnosť k zákazníkovi tolerovať. Máme však na výber...?

Veronika Ševčíková

PRIMÁTOR DOSTAL MEDAILU OD STU

Primátor hl. mesta SR Bratislavy Andrej Ďurkovský si minulý štvrtok prevzal ocenenie, Pamätnú medailu Stavebnej fakulty Slovenskej technickej univerzity v Bratislave, pri príležitosti osláv 70-ého výročia začatia výučby na tejto fakulte.

Primátor Bratislavy Andrej Ďurkovský sa zúčastnil otvorenia medzinárodnej vedeckej konferencie, ktorá sa konala na pôde SvF

STU. Otvorenia sa zúčastnila aj Silvia Gašparovičová, manželka prezidenta SR, významné osobnosti akademickej obce nielen z viacerých miest Slovenska, ale aj zo zahraničia, ako aj zástupcovia profesijných združení, zväzov a komôr.

Dňa 5. 12. 2008 oslávila Stavebná fakulta STU v Bratislave 70. výročie začatia výučby na pôde fakulty. Stavebná fakulta je najväčšia

fakulta na Slovenskej technickej univerzite a druhá na území Slovenska. Jej 410 učiteľov a vedeckých pracovníkov, 22 katedier, Ústav súdneho znelectva, Centrum informačných technológií a knižnica a informačné centrum, tvoria významné vzdelávacie a vedeckovýskumné centrum. Hlavnou úlohou fakulty je garantovať nezávislosť vedeckej a výskumnej práce a zabezpečiť úroveň vzdeláva-

nia na základe osvedčených tradícií a najnovších svetových poznatkov. V súčasnosti študuje na fakulte 3 477 študentov, na bakalárskom a inžinierskom štúdiu a 238 študentov na doktorandskom stupni. Štúdium na fakulte je trojstupňové. Od začiatku svojho fungovania ukončilo štúdium na SvF vyše 28 000 inžinierov.

(pk)

DRAHŠIE PARKOVANIE JE UŽ V STAROM MESTE REALITOU

Prvý decembrový deň priniesol aj avizované zdrazenie parkovného v Starom Meste. Tam, kde doposiaľ stačilo zaplatiť za hodinu 10 Sk (0,33 €), sa bude po novom platiť 21 korún (0,7 €). Bratislavská parkovacia služba oznámila, že staré karty budú môcť motoristi použiť do konca roka, avšak je potrebné na jednu hodinu použiť dve karty. Nové karty za 21 korún sú v modro-bordovej farbe. Nepoužité staré karty, ktoré si užívatelia už kúpili, je možné predložiť na spätné odkúpenie po predložení dokladu o kúpe, a to najneskôr do 31.1.2009.

Text a foto Miroslav Košířer

PREDVIANOČNÉ POSEDENIA STAROMESTSKÝCH SENIOROV

Dvojtýždňovú šnúru vianočných posedení staromestských seniorov otvorí pondelkové (8. 12.) popoludňajšie stretnutie členov Klubu dôchodcov na Gaštanovej ul. č. 19, v ktorom sú zdravotne postihnutí a členovia Jednoty dôchodcov Slovenska. Hneď nasledujúci deň (9. 12.) sa zide Klub dôchodcov na Záhrabskej ul. č. 9 a po nich (10. 12.) klubisti na Karadžičovej 1. Dámy pripravujú občerstvenie, šikovné gazdiné doma napečú vanilkové rožteky, medvedie labky a iné vianočné maškrtky a v klube k nim uvaria čaj

či kávu. Páni pomôžu s výzdobou klubových priestorov a vianočného stromčeka. Na vianočné posedenie s rovnakým programom sa chystajú aj ďalšie kluby - v týchto termínoch: **12. 12. - Klub maďarsky hovoriacich dôchodcov na Karadžičovej č. 1**

13. 12. - Klub dôchodcov zdravotne postihnutých na Karadžičovej č. 1

15. 12. - Klub dôchodcov na Gaštanovej 19 a Klub dôchodcov učiteľov na Radlinského ul. 51

16. 12. - Klub dôchodcov diabeti-

kov na Karadžičovej 1 a Klub dôchodcov na Radlinského č. 51.

Miestne kultúrne centrum na Gaštanovej ul. č. 19 pozýva do svojich priestorov na vianočné posedenie všetkých Staromešťanov - bez ohľadu na vek a členstvo v kluboch či združeniach. Uskutoční sa 20. 12. od 14. h.

Ešte predtým - 17. 12. sa do 200 Staromešťanov zúčastní na Vianočnom koncerte v kostole Klarisky. Pozvánky im už v týchto dňoch adresovali bratislavský primátor Andrej Ďurkovský a starosta

mestskej časti Bratislava - Staré Mesto Andrej Petrek. O sviatočný podvečerný program sa postarajú účinkujúci Andrea Stankovská - Hallon (klavír, flauta), František Kovár (recitácia), Juraj Havaj (spev) a Dušan Stankovský (klavír).

Predvianočné seniorske stretnutia vyvrcholia v pondelok 22. 12. 2008 v Zichyho paláci. Staromestský starosta Andrej Petrek sem pozval na štedrovečernú večeru 80 osamelých žijúcich dôchodcov - obyvateľov Starého Mesta.

(pk)

ABY VIANOCE NEBOLI SMUTNÉ

Čas vianočných nákupov sa blíži. Každý občan, ktorý sa pripravuje na sviatky pokoja, mal by vo vlastnom záujme venovať zvýšenú pozornosť svojej peňaženke, hlavne pri nákupoch darčiekov v obchodoch a na trhoviskách.

Predvianočné nákupy z dôvodu nepozornosti občanov sú žatvou pre drobných zlodějov, ktorí neváhajú okradnúť každého z nás.

Na základe skúseností z minulých rokov polícia žiada každého občana, aby neľahčoval prácu zlodějom a svoje peniaze si chránil sám. Zloději okradajú občanov v obchodoch, na uliciach a v dopravných prostriedkoch. Najlepší spôsob ochrany je mať peňaženku uloženú vo vnútorných vreckách tak, aby zloději nemali žiadnu šancu.

Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Bratislave I v Starom Meste zaznamenalo znížený nápad v tomto druhu trestnej činnosti ako v roku 2007. Žiadame Vás, aby ste pri nákupoch urobili všetko preto, aby sa sviatky pokoja stali pre Vás a Vašich najbližších šťastnými a veselými a nie plnými stresu.

Najväčší počet trestných činov vreckových krádeží bol v roku 2008 zaznamenaný v historickom centre a to na uliciach: Obchodnej, Laurinskej, na Kamennom námestí, Hviezdoslavovom námestí a Predstaničnom námestí. Okrem tejto trestnej činnosti sa zloději zaujímajú aj o odložené veci v zaparkovaných motorových vozidlách. Najviac sú vykrádané motorové vozidlá na uliciach: Krížna, Blumentálska, Radlinského, Špitálska a Bernolákova.

Vážení občania, žiadame Vás, venujte pozornosť miestam, kde zaparkujete svoje motorové vozidlo a nerobte z neho výkladnú skriňu. Týmto spôsobom sa ochránite od nevitanej návštevy.

Zvláštnu pozornosť parkovaniu svojich motorových vozidiel by mali venovať hlavne majitelia značiek: Škoda, Volkswagen a Audi. V Starom meste sa tieto značky motorových vozidiel najviac kradnú, a tak je nevyhnutné ich zabezpečovať moderným zabezpečovacím zariadením.

Policajný zbor v Starom Meste zvýšenými počtami policajtov v uliciach prijíma opatrenia proti krádežiam, napomáha občanom pri ochrane ich majetku a zabezpečuje bezpečnosť a poriadok na uliciach.

Pri dodržiavaní našich rád veríme, že vianočné sviatky budú pre každého z Vás len šťastné a veselé.

Denisa Čertíková
Okresné riaditeľstvo
Policajného zboru v Bratislave I

NOVÉ „ZELENÉ SRDCE“ PETRŽALKY

Poslanci Mestského zastupiteľstva Bratislavy schválili na novembrovom zasadnutí urbanistickú štúdiu nového mestského lesoparku Draždiak v Petržalke. Hlavné mesto chce celú vyše 60-hektárovú lokalitu v okolí Veľkého a Malého Draždiaka skultivovať a skultúrniť. Na tomto území pribudne drobná architektúra (lavičky, altánky), osvetlenie, chodníky i menšie prírodné športoviská. Všetci Bratislavčania tak získajú lepšiu možnosť mestskej rekreácie. Podľa primátora Andreja Ďurkovského bude zachovaný prírodný charakter lokality a nedôjde ani k výrubu lužných lesov.

Samospráva Bratislavy akceptovala požiadavku verejnosti, aby sa nevybudoval prepojovací kanál medzi Veľkým a Malým Draždiakom. Zachovaná bude aj hájovňa pri Malom Draždiaku s jej súčasnou

funkciou. Štúdiá už nezahŕňa ani vybudovanie parkovacieho domu na Starohradskej ulici, pričom parkovať sa má na Kutlíkovej ulici. Nepočíta sa ani s parkoviskom pri areáli Bratislavskej vodárenskej spoločnosti. Zastávka autobusov mestskej hromadnej dopravy na Antolskej ulici, bude premiestnená priamo pred vchod do nemocnice.

Na revitalizáciu územia medzi Veľkým a Malým Draždiakom v bratislavskej Petržalke chce mesto vynaložiť 130 mil. Sk (4,3 mil. €). Prostriedky sú zahrnuté do priorít mesta na roky 2008 až 2010. Lesopark by sa mal stať dominantnou zelenou zónou Petržalky. Zámerom samosprávy Bratislavy je začať s prvými prácami už na budúci rok.

(rm)

LACNÉ KRYTY, ALE DRAHO ZAPLATENÉ

(dokončenie zo str. 1)

„Vandali boli a budú počas celého roka. V lete sú však fontány viac chránené striekajúcou vodou a dlhším denným svetlom,“ vysvetľuje riaditeľ Pamingu Jozef Hrabina. Avšak počas letných mesiacov, kedy síce voda bráni bezprostrednému prístupu k fontáne, nesprátni občania nalievajú do fontán saponáty, občas sa v nich kúpu alebo tam čistia svojich psov a chlpy z nich zapchávajú odtoky. Na otázku, či by nebolo efektívnejším riešením nainštalovať kamerový systém, tak ako to rieši takmer celá Európa, riaditeľ Pamingu argumentoval, že ani toto opatrenie vandalom nezabránilo ukradnúť

historickú dlažbu na jednom z námestí a dodal: „Aj banky sa vykrádajú a sú tam kamery.“ Z toho nám vyplýva, že všetko je zbytočné, teda vlastne aj kryty počas zimy.

Druhým argumentom Pamingu na osadzovanie krytov je ochrana háklivých vápencových a pieskovcových súčastí fontán. Malé puklinky, ktoré sa v nich vytvorili, sú ideálnou skrýšou pre vodu, ktorá sa v zamrznutom stave rozpína. Drobné praskliny sa tak postupne zväčšujú, až sa kamenné časti fontány začnú rozpadáť. Tu sa však naskytá otázka, či to má zmysel, ak sme v dobe globálneho otepľovania, keď Bratislava postupne počíta mrazivé dni na

prstoch jednej ruky. Navyše, akú funkciu plnia kryty v jesenných mesiacoch, keď sa teplota pohybuje vysoko nad bodom mrazu?

Klincom do kultúrnej rakvy je reklama na inštalovaných krytoch. Údajne sa tak podarilo ušetriť pol milióna korún (16 600 €), ktoré budú použité na reštauráciu pomníka v Sade Janka Kráľa. Treba si však uvedomiť, že návštevníci Bratislavy iba zriedka navštívia Sad Janka Kráľa a tak nedokážu oceniť fakt, že ich sklamanie z návštevy historického centra, má aj svoje pozitívne stránky. Mať totiž fotku z vianočných trhov, s pozadím historických budov a v popredí s gigantickou reklamou na kryte fontány,

to asi nie je ten pravý suvenír. Podobne, ako „dielo“ z plexiskla pred historickou budovou SND, kde sa nezabudne pristaviť ani jeden z návštevníkov nášho mesta.

Viedeň, Praha, Budapešť, všetko mestá s bohatšou históriou a množstvom pamiatok ako Bratislava, ležiace na približne rovnakej zemepisnej šírke, nepotrebujú chrániť fontány týmto spôsobom. Mnohé z fontán prežili 300 až 400 rokov v oveľa väčších mrazoch a nebolo potrebné ich baliť do plastu. Zrejme však zvíťazilo najjednoduchšie a pohodlné riešenie, zároveň však najsmutnejšie.

Peter Kimijan

FOTO: Miroslav Košírer

DNI, KEĎ OŽÍVAJÚ TRADÍCIE KRÁSNE DIVADLO PRE MALÝCH I VEĽKÝCH

Charakteristická vôňa živice a topiaceho sa vosku, záplava farebných ozdôb, svetlo vianočného stromčeka... Čaro a mágia Vianoc zasiahnu rok čo rok milióny ľudí na celom svete. A hoci komercia jednoznačne prevládla a s nadhľadom vytlačila pôvodný mystický rozmer, zvyky a mágia ostali.

Vianoce slávia ľudia na celom svete. Pripomínajú si narodenie Ježiša Krista v Betleheme. Je to čas, keď viac ako inokedy zaznievajú slovíčka želaní zdravia, pohody a pokoja. Vianoce sú naozaj zázračné sviatky, a to v každom zmysle tohto slova. Už iba preto, že tu boli skôr než my a budú, aj keď my nebudeme... Vôňa ihličia, slávnostné prestretý vianočný stôl, spev kolied, darčeky – to všetko vytvára neopakovateľnosť vianočných dní. Vianoce sú výtvorom ľudskej kultúry a dokazujú potrebu človeka rituálne vyjadriť a tým posvätiť túžbu po ľudskej jednote, tolerancii, dostatku. Oslavuje ich celý svet, majú mnohé spoločné prvky, ale aj odlišnosti, ktoré im vtisol každý národ na dejinnej púti svojej histórie a náboženskej tradície.

Sviatky sviatkov

Už niekoľko tisícročí zapaluje človek znova a znova nazznak úcty k milovanému božstvu symbolické svetlo na vetvách stromu. Predchodcov zeleného jagavého symbolu a vianočných gúľ môže byť hneď niekoľko: strom poznania z Biblie, hindustický strom Acattaha alebo strom Peržanov Haoma...

Uctievanie prírody je staré ako ľudstvo samo. Posvätný dub, jedľa alebo smrek. Zdobenie stromov jablkami a darmi na znak pocty k Ódinovi poznali už Druidi. Germánske kmene vešali v zime na holé konáre ako náhradu za opadané lístie ovocie a pomáľované kamene. Cieľ bol jasný: dosiahnuť návrat dobrých duchov stromu čo najskôr. S rozmachom tzv. chrámových hier v 11. storočí sa najobľúbenejším predstavením stala hra zobrazujúca život v rajskej záhrade, prvotný hriech, moment vyhnania z raja, prísľub príchodu spasiteľa na svet – strom z rajskej záhrady. Bohato zdobený ovocím, najmä jablkami, stál presne v strede improvizovaného pódia. Zapálené sviečky symbolizovali svetlo a nový život. Podľa niektorých bol práve toto rozhodujúci impulz na vznik tradície zdobenia vianočného stromčeka.

V 16. storočí bol už známy takmer vo všetkých nemeckých domácnostiach a zo začiatku ho zdobili iba krásne červené jablká, sviečky a lesné plody. O niečo neskôr sa pridali reťazce a ozdoby zo slamy, dreva, figúrky zo slaného a sladkého cesta, zvončeky. Obľuba vianočného stromčeka počas storočí striedavo kolísala, až takmer utíchla. Svojej rehabilitácie sa dočkal v období tridsaťročnej vojny (1618-1648) v Nemecku. Malované sklené a krištáľové gule

sa zapísali do histórie vianočných ozdôb až okolo roku 1750, keď sa začala ich výroba v Čechách. V prvej polovici 19. storočia vstúpili vianočné gule a vianočný stromček do domácnosti v Rakúsku, Poľsku, Veľkej Británii. Fenomén zdobenia vianočných stromčekov pohltil celý svet. Niekde ho nosí Santa Claus, inde Papa Noel, Ded Maroz, Ježiško... Možno ich nájsť všade. Syntetické, prírodné, svieže, biele alebo zelené. Forma sa zmenila, ale podstata, aj keď v oklieštenej forme ostala.

Vianočné obdobie sa v mnohých krajinách začína už štyri nedele pre Štedrým dňom, pričom sa každú nedeľu zapáli jedna sviečka na adventnom venci. Ten k nám priniesol hamburský duchovný Johann Wichern v roku 1860.

Rituály štedrovečerné

Na našom štedrovečernom stole nikdy nechýbali orechy, med, cesnak, jabĺčka, hrach a šošovica. Orechy boli nielen na stole, ale hádzali ich na Štedrý večer i do studne, aby nevyschla a bol v nej po celý rok dostatok čerstvej vody. Od štedrovečerného stola sa hádzali orechy do všetkých kútov izby, aby domu priniesli zdravie, šťastie, hojné božské požehnanie. Podľa starých zákonov každý člen rodiny mal dostať od toho najstaršieho do úst za lyžičku medu, aby mu po celý rok pripomínal, že treba sladko žiť v rodinnej pohode a zhode. Cesnakom sa natierali zámky na dverách domov, maštalí či chlievov, aby tam nemali prístup strigy a zlé sily a kravičky nestratili mlieko. Bývalo tiež zvykom, že pri večeri musel každý zjesť kúsok cesnaku. Mal ho chrániť pred chorobami a bolesťami. Každý sediacy pri stole mal rozkrojiť jablko kolmým rezom na stopku. Ak sa v rozkrojenom jabĺčku objavili jadierka v podobe hviezdy, malo to byť predzvesťou, že takýto človek bude po celý rok zdravý. Ale ak sa objavili v podobe kríža, bývalo to zlé znamenie. Šošovica bola symbolom hojnosti v dome, ale aj bohatej úrody.

Návrat k hodnotám

Vianoce sú jedno podivuhodné, cez stáročia sa klenúce kontinuum... Je nás na svete veľa. Križujeme si cesty navzájom. Naše sny sa stretávajú. Vianoce sú výzvou... Do toku všedných dní vstupuje krátka rozprávka. Taká pekná, že nemôže byť ľžou. Purpura na platni vonia, krásne vonia, utieklo to, zas už je rok preč. Vianoce, Vianoce prichádzajú. V posledných rokoch však stále skôr a skôr. Televízia, rozhlas, časopisy a bilbordy sa plnia reklamou, akčnými zľavami, superponukami, špeciálnymi bonusmi a absolútnymi novinkami, bez ktorých prosto nie je možné v 21. storočí existovať. A tak sa mnohí vlastne na Vianoce ani netešia. Lebo stratila ich podstata. Lebo predstavujú len chvat, zhon, nervozitu, hádky o hlúposti... Verím, že vy medzi nich nepatrite. Je potrebné, aby sme všetkému vrátili pôvodnú kresťanskú kvalitu. Nech začne byť v našom živote opäť pravda pravdou, a nie polopravdou, láska láskou, a nie sebestvom, právo právom a spravodlivosť spravodlivosťou.

Tak teda pohodové a krásne vianočné sviatky v kruhu svojich najbližších a milých...

Dvojstranu pripravila Eleonóra Bujačková

Pri štedrovečernej večeri nemá byť počet stolujúcich nepárny. Preto sa radšej prestiera aj prázdny tanier pre neočakávaného hosta.

Vraví sa, že ryba musí plávať. A keď plávať, tak vo víne. Odborníci odporúčajú najmä vína biele.

Sviečky na stromčeku symbolizujú nádej, nový život a božie svetlo. Majú schopnosť ochrániť túžby a očakávania. Zvončeky symbolizujú moment zrodenia alebo začiatok niečoho nového. Majú ochrannú silu. Vianočné gule predstavujú magický element schopný obetovať sa na dosiahnutie všetkého, čo je v rodine potrebné.

Čo prináša smolu

- Pred polnočnou omšou sa nesmie šiť – pretože by potom vraj myši dielo zničili
- Na Štedrý deň sa nesmie čistiť chliev a stajňa, lebo dobytok by potom kríval
- Na Štedrý deň sa nesmie prať, prináša to smolu do domu

Čo prináša šťastie

- Keď v noci na Božie narodenie vystrelíte z pušky smerom k Mesiacu
- Čerstvý chlieb upečený 25. decembra a čerstvé vajcia znesené v tento deň majú čarovnú moc.
- Chren mení bojzlivých na odvážnych, dodáva im odvalu.
- Ryba má moc priniesť do rodiny peniaze.

Manner
WIEN

Užívať si kúsok Viedne

Manner
Original Neapolitaner

Dovozca: BAM-EKO a.s.
tel.: 02/44 45 17 69
e-mail: bameko@bameko.sk
www.bameko.sk

AKO JE TO VO SVETE

Niekoľko chodov máva štedrovečerná večera vo väčšine krajín sveta – napríklad vo Francúzsku ich býva až dvanásť. Kým u nás je považovaný za tradičný pokrm kapor so zemiakovým šalátom a kapustnica, vo svete je konzumácia tejto sladkovodnej ryby relatívne ojedinelá. Nie sme však osamotení – kapor sa je napríklad v Čechách, Rakúsku i Nemecku. Poliari dávajú prednosť sledom či jeseterom.

Celkom inak vyzerá slávnostná večera v iných kútoch Európy. Obzvlášť bohatá je vo Francúzsku, hlavným jedlom je tradične morka plnená gaštanovou plnkou, niekedy ju nahrádza hruška. Nechýbajú slimáky, žabie stehienka a samozrejme ustrice. Rozdiel je aj v stolovaní. Kým u nás je tradičná večera v rodinnom kruhu, ľudia v krajine galského kohúta sa často vyberú aj na Štedrý večer do reštaurácie.

Vianočné konzumovanie morky spája Francúzov s Britmi. V ostrovnej krajine za Lamanšským prielivom sa podáva aj puding, ktorý máva tmavohnedú farbu, niekedy si ho stolovníci polievajú brandy.

Moriak je jedným z podávaných jedál aj v Španielsku, kde ho dopĺňa ešte ovčie mäso a samozrejme, morské živočíchy. V Portugalsku sa zasa servíruje treska. V Taliansku tvorí štedrovečerný pokrm celkom sedem chodov, k nim sa podáva tradičný vianočný koláč.

Svoje špecifiká majú štedrovečerné pokrmy i na severe Európy – hoci napríklad v Dánsku sa slávnostná večera v mnohom podobá tej našej. Aj tam sa podáva zemiakový šalát, k nemu ryby a údene mäso. Vo Švédsku dávajú prednosť varenej šunka a v Nórsku pre zmenu konzumujú hovädzie a vianočný puding.

Polnočná omša

Prvá polnočná omša prebehla v Ríme v roku 336. Kresťania, ktorí sa vtedy zišli v kostole svätého Petra, si pripomenuli okamih narodenia Krista.

Zo začiatku sa omše v tzv. rímskom rite vyznačovali jednoduchosťou. Kňaz stál čelom k veriacim a bohoslužba prebiehala veľmi prosť. Na prelome 8. a 9. storočia sa obrad mení, kňaz vykonáva bohoslužbu chrbtom k veriacim. Posun k okázalejším bohoslužbám má na „svedomí“ dvorská etiketa rímskeho cisára Karola Veľkého. Kňaz sa obrátil čelom k veriacim až o 400 rokov neskôr, keď o tom rozhodol II. vatikánsky koncil. Zároveň sa po roku 1965 začali omše namiesto latinčiny slúžiť v jazyku farníkov.

Stará „dáma“ nestarne

Ak patríte k tým, čo napriek vymoženostiam techniky predsa len radšej zveria svoje višné papieru, možno ani netušíte, že prvé pohľadnice sa „narodili“ presne pred 133 rokmi - v roku 1870 tlačiar a kníhkupec Augustin Schwarz z nemeckého mestečka Oldenburg vytlačil na lístok kresbu vojaka a poslal ju príbuznému do Magdeburgu. Zrodila sa tak prvá pohľadnica, ktorú o šesť rokov neskôr medzinárodná poštová konferencia v Paríži uznala za úradnú ceninu. Na prvých pohľadniciach tvorila obrazová časť iba polovicu jednej strany. Druhá polovica bola určená na písomný pozdrav adresátovi a paradoxne na celú rubovú stranu sa písala adresa. Prevrat vo výrobe pohľadníc nastal zavedením bromografie, čiže fotochemického rozmnožovania negatív na kotúč papiera, ktorý sa následne strihal na jednotlivé pohľadnice. Až do polovice šesťdesiatych rokov boli však pohľadnicové pozdravy zásadne čiernobiele, v drahšom

vyhotovení sa kolorovali, prípadne ozdobovali rôznymi rámkami a ornamentmi. Najčastejšie obdĺžnikové, ale aj kruhové, srdiečkové, či inak tvarované pohľadnice, predovšetkým v týchto sviatočných dňoch Vianoc a prelomu rokov, s najrozmanitejšími želaniami tvoria najväčšiu časť poštových zásielok. Neprekonateľná ozdoba Výrobu najobľúbenejšej ozdoby vianočného stromčeka, fúkanej gule z jemného skla, si dal patentovať v roku 1889 Francúz Pierre Dupont. Najskôr vyrábala jednofarebné sklenené gule, no zakrátko po ich uvedení na trh reagoval na rast dopytu rozšírením sortimentu o farebné výrobky, postupne prizdobované ornamentmi, kvetmi, hviezdičkami, kresbami vtákov, symbolmi kresťanstva a ďalšími sakrálnymi motívami. Inovácia čoskoro zasiahla aj tradičný tvar vyhládavanej ozdoby. Začiatkom dvadsiateho storočia sa na trhu objavili prvé jemné sklenené srdiečka, hviezdičky, snehové vločky, dažďové kvapky a slzy. Najnovším trendom zdobená vianočných stromčekov je ich výzdoba v jednej farbe a jej blízkych odtieňoch. Nápad z nedávnej minulosti - zdobiť stromčeky nastriekaním zlatej, striebornej či bielej farby bez použitia akejkoľvek ozdoby, sa neujal.

Anjeli aj v umení

Anjeli ako námet výtvarného umenia inšpirovali umelcov najroznejších epoch. Viera v anjelov, nadprirodzené bytosti stvorené Bohom, je súčasťou náboženských tradícií judaizmu, kresťanstva a islamu. Podľa predstáv islamu má každý človek po svojom boku dvoch anjelov. Na pravej strane je ten, ktorý zapisuje skutky dobra, kým ten na ľavej strane registruje zlo. Podľa starozákonnej apokalyptickej tradície mali svojich anjelov všetky národy. Medzi kresťanmi sa ustálila predstava „osobného“ anjela strážneho, ktorý bdie nad

Rakúsko

V Rakúsku chystajú Vianoce už niekoľko týždňov dopredu. Adventné vence sú ozdobené sviečkami a stuhami zelenou (farbou nádeje) a fialovou (farbou minulosti). Na Štedrý deň zazvoní zvonček, ktorý oznámi príchod Ježiška. Všetky darčeky rozbaluje otec – hlava rodiny.

Poľsko

Poliari majú tradície v mnohom spojené so Slovenskom. Na štedrovečernom stole nesmú chýbať polievky, ako napríklad boršč, cibulačka, hubová polievka, rybia polievka a tiež štedrovečerná ryba sled' alebo jeseter.

Island

Na Islande sa na Štedrý večer podávali pečené bravčové chrbty alebo delikátne upravené snežné holubičky. Na druhý deň jedia údenú jahňaciú šunku, ktorá sa servíruje vlažná a so zemiakmi a hrachom v bielej omáčke.

Dánsko

Slávnostné vianočné jedlo v Dánsku začína tradične ryžovou kašou, v ktorej je ukrytá mandľa.

Kto ju nájde, dostane „mandľový darček“, napr. prasiatko z marcipánu. Potom sa servíruje bravčová pečienka alebo pečená či bohato plnená kačica, hus alebo moriak.

každým veriacim. Staršie, židovské rozdelenie anjelov do štyroch základných skupín (anjel, archanjel, cherubín a serafín), rozšírilo kresťanstvo o ďalších päť skupín. Vznikol tak systém deviatich anjelských zborov, v ktorých sprostredkujúca úloha medzi Bohom a človekom zostala vyhradená iba archanjelom. Zobrazenie anjelov vo výtvarnom umení bolo vďaka svojej hlbokéj symbolike na jednej strane a estetickému výrazu na druhej strane obľúbeným motívom dve tisícročia doterajšej existencie kresťanstva a zostáva nosným námetom i v modernom umení. Seraf je tradične červený a máva sviečku, cherub býva modrý a zvyčajne drží knihu. Archanjel Gabriel je nenahraditeľnou postavou na obrazoch Zvestovania, Michael s mečom vystupuje ako ochranca kresťanstva a víťaz nad diablom. V renesancii sa objavujú anjeli so svätožiarami nad hlavou, baroko sa videlo v svetsky kyprých postavách detských anjelíkov, ktoré sa takmer nelíšili od pohanských amorkov.

Sviatočný stôl na nás útočí

Vianoce ako sviatky pokoja a pohody vyzerajú v skutočnosti celkom inak. Upratovanie, pečenie, darčeky... Prosto zmatok,

Švédsko

Švédi jedia pred bravčovou pečienkou ich tradičný Smörgåsbord, je to jedlo skladajúce sa z naloženého haringa, pečenej paštéty a údeniny. K tomu servíruje švédska gazdinka svoj majstrovský kúsok: šunku varenú alebo pečenú v celku, obalenú v cukre a soli. Ako prílohu podávajú väčšinou kapustu a korenený chlieb (Vörtbröd).

Srbsko

Vianoce v Srbsku sú nemysliteľné bez Cesniha, tradičnej štrúdle s orechmi a hrozienkami, napustenými medom alebo potrenými tukom. Kto vo vnútri nájde zapечenú zlatú alebo striebornú mincu, môže dúfať v šťastný rok.

Bulharsko

V Bulharsku sú na Štedrý večer na stole bezmäsité jedlá. A pretože číslu sedem prikladajú zvláštny význam, je tradíciou, že na Vianoce jedia sedem rôznych vegetariánskych jedál. K tomu sa rátať aj vínne listy alebo listy nakladanej kapusty s ryžou, hustá polievka s bielymi fazuľami, koláč z listového cesta a dyňovou plnkou a v každom prípade čerstvo napečený chlieb.

Nemecko

K oslavám nemeckých Vianoc patria aj vybrané lahôdky na slávnostnej tabuli. V mnohých oblastiach sa Štedrému večeru, vďaka hodovaniu, ktoré sa v tento deň konalo, hovorilo i Dickbauchabend - večer tlstých brúch. Zvyšky jedla boli zakopané na poli pri modlení Otčenáša alebo hodené pod ovocné stromy a ľudia tak verili v dobrú

úrodu. Na Štedrý večer sa jedli šaláty so siedmimi alebo deviatimi rôznymi prísadami, pričom boli uprednostňované kľúčiace a pučiace potraviny ako fazuľa a šošovica. Tým sa vyzývalo podobné pribúdanie bohatstva.

Anglicko

Povráva sa, že na Štedrý večer roku 1588 jedla kráľovná Alžbeta hus a presne v tejto chvíli prišla správa o zničení španielskej armády anglickou flotilou. Od toho obdobia bola husacia pečeň súčasťou slávnostnej vianočnej tabule - aj keď v anglicky hovoriacich krajinách bola vystriedaná moriakom.

Austrália

Vianočné zvyky v ostatných častiach kresťanského sveta boli často prebraté od kolonizátorov. Preto sa v Austrálii na Vianoce jedáva úplne v anglickom štýle - plnený moriak, mince pies (mäsové paštéty) a rôzne pudinky.

Filipíny

Pred kostolmi sa v stánkoch ponúka pečivo: ryžový koláč ako bibingka a puto bumbong. Pre výrobu bibingky je potrebné zmiešať sladkú ryžovú múku, maslo, vajčka, cukor a kokosové mlieko a zmesou naplniť hlinenú formu vyloženú banánovými listami. Na zmes sa položí byvolí syr (carabao) a posolené kačacie vajcia. Ryžové koláče sa často pečú na drevenom uhli a servírujú s čerstvo nastrúhaným kokosovým orechom a horúcou čokoládou.

si aspoň kvalitné lipotropné látky a berte ich iba nárazovo, po takýchto orgiách pomôžu vášmu telu zlikvidovať vaše neuvážené kroky.

Pieseň Tichá noc, svätá noc slávi 190. narodeniny. Najznámejšiu vianočnú koledu uviedli po prvý raz na Vianoce v roku 1818 v Kostole sv. Mikuláša v rakúskom Oberndorfe. Preložili ju do 300 jazykov a spieva sa takmer všade na vete. Jej text zložil Josef Mohr.

Ak budete počas vianočných sviatkov cítiť osamelí alebo budete v ťažkej depresii a nevíte si sami poradiť, aj počas Štedrého večera – a celých vianočných sviatkov – vám budú k dispozícii odborníci na Linke dôvery. Na košickom telefónnom čísle 55/622 23 23 poradia ľuďom z celého Slovenska.

POČMÁRANÝ ŽIVOT BEZ VÝCHODISKA?

POMOC JE NAPORÚDZI, TREBA VŠAK CHCIEŤ

Malá, zhrbená, vek neurčitý, zahalená do starého tvrdového kabátu. Cigareta jej visela v kútiku úst a jej oči na mňa zvedavo hľadeli. Na zástavke poriadne fúkalo, mrazivý vietor zadieral pod kožu... Čakala odovzdane, no ľudia okolo nej nevšímavo prechádzali, mnohí sa štíto odvracali. Asi vycítili môj záujem a začala odvíjať svoj príbeh. *Viete môj druh bol veľmi starý, zostala som sama a nič ma už doma nedržalo. Byt som prepísala na mladých a tí ma po čase vykopli. Domovom sa mi stala ulica a celkom sa mi to páči, veď som stále medzi ľuďmi. Len zimu nemám rada....*

Nestažovala sa, nenadávala na osud. Jednoducho žije tak, ako vie, dokáže a chce. Nie je sama. Niektoré štatisticky uvádzajú, že v našom meste žije až 3-tisíc bezdomovcov a rôznych asociálov. Najprv som len uvažovala, ako hlboko musí človek klesnúť, čo strašné sa mu musí v živote prihodiť, aby sa dostal až sem – na ulicu. Snažila som sa pozerať na svet a život ich pohľadom, no zároveň mi naháňali strach. Nie ako ľudia, ale ako fakt, že u nás (!) vôbec existujú. Ulicami, kde títo ľudia postávajú, posedávajú či kľáčia a žobrujú, prúdia denne stovky ľudí. Hádzeme im drobné, akoby sme sa tým chceli poistiť pre prípad, keby sme sa raz ocitli na ich mieste. Akoby sme si kupovali nádej, že aj nám potom niekto hodí pár drobných...

Spáľňa na ulici

Len minimálne percento bezdomovcov žije počas roka doslova na ulici. Predstava, že

naní, a ak im aj nájdú vhodnú prácu, nemožno im to oznámiť pretože nemajú adresu. Zväčša sa živia predajom Nota bene, rôznymi brigádami či žobraním. Bezdomovci nie sú jednoliata masa. Niektorí si život bezdomovca vybrali, no väčšina z nich sa dostala na ulicu v dôsledku nejakej sociálnej katastrofy. Vari najrizikovejšou skupinou, ktorej hrozí, že nezvládnu socializáciu, sú potenciálni bezdomovci. Prepustení väzni, utečenci. Ale veľmi často aj deti z detských domovov, ktoré po dovŕšení 18 rokov musia tieto svoje náhradné domovy opustiť.

Keď príde mráz

„Bezdomovci obchádzajú po sídlisku a snažia sa nájsť nebezpečný vchod do paneláku, aby tu mohli v teple prečkať noc. Ľudia nás potom volajú, aby sme ich vyviedli,“ približuje svoje skúsenosti policajt Jaro.

František na vlnajšie Vianoce len tak ľahko nezabudne. Tento 48-ročný muž ich totiž strávil na ulici. Potuluje sa už viac ako rok. Odvtedy ako mu zomrela mama. Má zdravotné problémy, a tak je vďačný sociálnym pracovníkom, ktorí ho nasmerovali do útulku. Ako sám vraví, život na ulici je o beznádeji a smútku. Má však konečne kde skloniť hlavu, kde sa ohriať i osprchovať, aby sa cítil ako človek. *„Najhoršie sú zimné noci. Človek sa snaží nájsť si aspoň kúsok teplého miesta a tak prespáva po pivniciach či v chodbách panelákov,“* hovorí so smútkom v hlase. *A hoci ubytovňa je počas dňa zatvorená, nevie si ju vynachváliť. Má v noci kde spať a*

peniaze, ak nemal on celú sumu, poskladali sa viacerí, len aby teplo bolo. Na jedlo väčšinou peniaze už neostali a tak kráčajú popri predajni potravín iba hlasno prehltali. V hlavnom meste je pre ľudí bez

domova pripravených niekoľko stoviek postelí. V nízkoprahovej nocľahárni je to od 250 do 350 miest, ďalších 140 je k dispozícii vo Vraku. Celoročne funguje aj útulok Mea Culpa. Tu nájde útulok 35 bezdomovcov. Na jeho prevádzku pritom mesto Bratislava len v minulom roku prispelo takmer dvoma miliónmi korún. V útulku De Paul prespáva dvesto bezdomovcov.

Magistrát systematicky rieši problémy s bezdomovcami. Pri riešení problematiky spolupracuje s mnohými mimovládnyimi organizáciami, ktorým prenajíma priestory za symbolickú korunu, prípadne hradí náklady za energie, alebo si nenárokuje daň za využitie verejného priestranstva, keď treba podávať jedlo pre ľudí bez prístrešia. K riešeniu problémov bezdomovcov hlavné mesto prispieva aj prevádzkou dvoch sociálnych ubytovní Fortuna a Kopčany, ktoré svojimi možnosťami na prechodné ubytovanie preventívne pôsobia, aby sa rodiny, ktoré sa dostali do neriešiteľnej situácie, neocitli na ulici a nezvyšovali tak počet bezdomovcov v hlavnom meste.

„Tak ako po minulé roky, aj teraz ľuďom bez strechy nad hlavou slúžia v hlavnom meste útulky, kde môžu v teple stráviť noc. Ten najznámejší s celoročnou prevádzkou je na Ivánskej ceste. Naši policajti dokážu človeka do týchto zariadení, ktoré sú dostupné mestskou hromadnou dopravou, u nasmerovať. Väčšina ľudí bez strechy nad hlavou o týchto zariadeniach vie a využívajú ich. Žiaľ, medzi bezdomovcami sa ešte stále nájdu ľudia, ktorí pomocnú ruku v ich situácii zo strany mesta nechcú prijať s tým, že spôsob života, ktorý si zvolili na ulici, im vyhovuje a prispôbovať sa pravidlám, ktoré v podobných zariadeniach platia pre každého nocľahárika, sa jednoducho nebudú a radšej budú prespávať v teplodných šachtách a kanáloch. Myslím si, že kto z tejto kategórie ľudí potrebuje pomoc, z našej strany ju dostane a dostane ju aj zo strany občianskych združení, ktoré sa touto problematikou

Bezdomovci sú fenoménom, s ktorým sa na Slovensku stretávame od 90. rokov. Väčšina sa nimi stala súhrnou nepriaznivých okolností, no sú aj takí, pre ktorých je život na ulici životným štýlom.

zaoberajú – napríklad OZ Proti prúdu. Pokiaľ ide o prípady, ktoré naši policajti najčastejšie riešia v

ladovca. Ide o tak rôznorodú skupinu ľudí, že ich spája len fakt, že sú bez strechy nad hlavou. Nájdu sa medzi nimi aj skrachovaní podnikatelia či ľudia s vysokoškolským vzdelaním.

„Bezdomovecťvo stále chápeme ako životný štýl a nie ako vážny sociálny problém, ktorým v skutočnosti je, a ako je aj chápaný v krajinách západnej Európy. Dôkazom je, že mnoho predajcov časopisu Nota bene, ktorí si našli prácu a zaradili sa do spoločnosti, taja, že majú skúsenosť života na ulici. Majú zlé skúsenosti s podozrievavým prístupom a nechcú byť v tejto škatuľke,“ hovorí o svojich skúsenostiach S. Tordová.

Prvým krokom v pomoci bezdomovcom je umožniť im stiahnuť sa z ulíc počas dňa a noci. To znamená vybudovať nocľahárne, prístupné aj ľuďom, ktorí majú problémy s alkoholom, denné centrá, kde sa môžu osprchovať, dostať poradenstvo, najesť sa či uchýliť sa počas dňa. S týmito službami ich prepojí street work – práca terénnych pracovníkov, ktorí sa s nimi kontaktujú na uliciach a snahou je prepojiť ich s dostupnými službami.

Eleonóra Bujačková
Foto Miroslav Košířer

Ako ďalej...

Bezdomovci sú najskôr sú na ulici kratší čas a nestihli sa na nich nabaliť problémy, ktoré sú dôsledkami života na ulici. Takým sa aj ľahšie pomáha. Na druhej strane sú tu však ľudia, ktorí strávili alebo strávia na ulici roky, „zacykli sa“ v následkoch života na ulici a je im ťažšie pomôcť. Týchto ľudí trápia väčšinou zdravotné problémy, strata sebaúcty, depresie, pokusy liečiť si ich alkoholom a hlavne apatia. Stratia nádej, že ich život ešte môže byť lepší a že oni sami by ho dokázali zmeniť. *„Najťažšie je bojovať práve voči apatii a zvyku. Preto veríme, že pomoc má byť včasná, kým je človek najkratšie na ulici,“* konštatuje psychologička Taňa Veselá..

Aj keď sa za posledné roky situácia v oblasti pomoci bezdomovcom zlepšila, všeobecné vnímanie týchto ľudí sa ešte stále pohybuje okolo predstavy bezdomovca ako alkoholika, ktorý smrdí a celý deň presedí na lavičke s igelitkou a fľaškou „čuča“ v ruke. Pričom táto skupina tvorí len vrchol

Na Slovensku je podľa údajov Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR 60 útulkov, azylových domov a nocľahární v 42 mestách a obciach. Najviac – 18 útulkov s najväčšou kapacitou 253 miest – je v Prešovskom samosprávnom kraji, najmenej –3, s najnižšou kapacitou 55 miest – v Nitrianskom samosprávnom kraji. V Bratislave, kde sa predpokladá najväčšia koncentrácia bezdomovcov, sú len tri útulky a jedna nocľaháreň s celkovou kapacitou 91 miest. Adresy všetkých útulkov: www.government.gov.sk

Linka na pomoc

bezdomovcom

0907/ 733 388

Čo je to streetwork?

- kontaktovanie a poskytovanie pomoci bezdomovcom v ich prirodzenom prostredí tam kde žijú (na uliciach, v chatkách, či rozpadnutých budovách...).
- práca s ľuďmi na ulici, ktorí nemajú naplnené základné životné potreby. Sú hladní, smädni, špinaví, nemajú základné hygienické návyky a nedostatok potrebných informácií.
- práca s ľuďmi ktorí sú závislí na alkohole, majú zníženú mentálnu schopnosť a narušené sociálne vzťahy.
- kontaktovanie samotárov alebo ľudí so vzťahmi obmedzenými výlučne s bezdomoveckú subkultúrou.

bezdomovci vyhľadávajú útulky iba v zime a inak milujú slobodu a čerstvý vzduch, je podľa Sandry Tordovej z občianskeho združenia (OZ) Proti prúdu predsudkom. *„Väčšina, okrem psychicky chorých ľudí či alkoholikov, v poslednom štádiu apatie si po krátkom čase nájde opustený dom, záhradnú chatku či nocľaháreň a tí úspešnejší ubytovňu. Zimné obdobie zväčša vyženie z ich improvizovaných prístreškov hlavne tých, čo majú problém zabezpečiť si teplo,“* uviedla Tordová. Najväčším problémom týchto ľudí je kontakt s úradmi a inštitúciami. Aj keď sa na úrade práce zaregistrujú ako nezamest-

to je podstatné. František ubytovňu berie ako šancu odraziť sa od dna. Zmeniť svoj život a dať mu iný význam. *„Život na ulici je večným ponižovaním. Ľudia vás berú ako bezdomovca a inak na vás ani nepozierajú. Najhoršie je, keď vás ponižujú tí, o ktorých viete, že sú od vás stokrát horší a vy to musíte znášať. Keď ste chorý a chcete ísť k lekárovi, nikto vás takého špinavého a zapáchajúceho neošetrí. No teraz môžem ísť k pokojne k lekárovi umyť, voňavý a vo vypraných veciach bez problémov,“* zdôraznil František, ktorého každodenným spoločníkom na ulici bolo čučo. Naň sa vraj vždy našli nejaké tie

VIANOČNÝ BAZÁR NAPOSLEDY ZA KORUNY

Vianočný bazár - najväčšie spoločné podujatie diplomatickej a medzinárodnej komunity na Slovensku. Za 18 rokov sa stal stálou súčasťou tradícií Bratislavy a navštevujú ho tisíce ľudí. Jeho zmyslom je získavanie peňazí na dobročinné účely. Všetky peniaze získané Vianočným bazárom použije Medzinárodný klub žien na dobročinné účely na Slovensku.

Inak tomu nebolo ani v nedeľu 23. novembra. Jednotlivé krajiny prostredníctvom svojich veľvyslanectiev prezentovali výrobky a potraviny typické pre danú krajinu. Súčasťou bazáru je aj tombola, v ktorej mohli návštevníci tento rok vyhrať napríklad letenky do Egypta, poukážky na konzumáciu v najluxusnejších bratislavských reštauráciách, víkend v hoteli Kempinski vo Vysokých Tatrách, šperky, luxusnú bižutériu, oblečenie od Františka Mikloška a Dany Kleinert, golfové palice, vstupy do relax centra, masáže, japonský televízor, ale aj niekoľko kartónov slovenského a španielskeho šampanského.

Lístky do tomboly po celý deň predávali aj známe osobnosti, ako napríklad Božidara Turzonovová, Zuzana Kocúriková, Marián Slovák s manželkou Evou Matejkovou, Lubomír Paulovič, Alfréd Swan, Ján Kroner s manželkou Lenkou Košickou, Martin Kaprálik a Zuzana Kapráliková. Počet predaných lístkov v tombole bol aj preto asi desaťkrát väčší než vlni. Zvláštnosťou bolo, že to bol posledný Vianočný bazár, na ktorom sa predávalo za slovenské koruny.

Text a foto Miroslav Košířer
viac foto na www.staromestskyykuriér.sk

Slovenské výrobky ponúkala aj riaditeľka magistrátu Anna Pavlovičová

Kúpou podporil charitu aj starosta Starého Mesta Andrej Petrek

OPRÁŠENÁ
HISTÓRIA
BRATISLAVY

Súčasťou edície Bratislava – Pressburg, ktorú vydáva Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT, je aj kniha Igora Janotu Bratislavské rarity. Autor v nej približuje všetky atraktívne kuriozity a kuriózne atraktivity starej Bratislavy. Pozývame vás na krátku exkurziu....

PRVÁ PODZEMNÁ GARÁŽ

Bratislavčania dobre poznajú problémy s parkovaním v centre mesta. Volných priestranstiev je málo a provizórne parkoviská na zbúraniskách sú naozaj len dočasné. Preto sa budujú parkoviská pod zemou. Sú to však nákladné stavby a odráža sa to aj na parkovacom poplatku. Tak či tak nie sú v meste novotou. Priamo v strede mesta kedysi fungovala takáto „garáž“, aj keď nebola určená na automobily.

Po zborení mestských hradieb koncom 18. storočia postavil si mešťan Wachtler nad priekopou, kúsok nižšie od Michalskej brány, dom. Po čase ho predal grófom z rodu Szapáryovcov a v polovici 19. storočia tu zriadili poštový, telefónny a telegrafný úrad. Dom bol však koncom 19. storočia tak schátraný, že ho bolo treba zručiť. Na jeho mieste v rokoch 1909 až 1912 vybudovali veľkú novobarokovú budovu podľa projektu budapeštianskeho staviteľa G. Pártoša. Má viackrídlový zložitý pôdorys s tromi dvormi, pričom v ľavom dvore – z pohľadu od námestia SNP – je dnes krytá poštová hala a v strede je trojvestibulový priechod na centrálné nádvorie. Objekt stojí na svahu, pozdĺžne, aj priečne. Jedno priečelie je obrátené na Námestie SNP, druhé, nižšie položené, tvorí časť Františkánskej ulice. Pod nádvorím, prístupným z Námestia SNP pod halou a pod časťou námestia, vznikol veľký priestor, do ktorého sa vchádzalo bránou z Františkánskej ulice. Tu bola prvá bratislavská podzemná garáž. Parkovali v nej poštové vozy, známe karioly, ťahané koňmi. Ešte aj v päťdesiatych rokoch 20. storočia rozvážali balíky a objemnejšie zásielky do všetkých kútov Bratislavy.

(pokračovanie nabudúce)

ĽADOVÝCH UMELCOV POTOPILI ORGANIZÁTORI

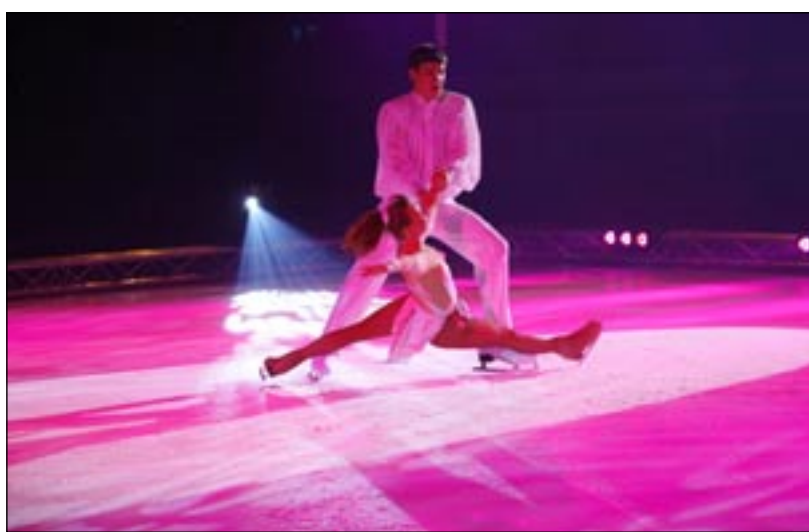
Posledný novembrový večer v Bratislave patril ruským cirkusantom. Ale nie hocakým, v hlavnom meste vystúpili cirkusanti v ľadových korčuľiach. Dvadsať umelcov predvádzalo kúsky, z ktorých sa mnohé ani pri najbujarejšej fantázii nedajú v normálnom cirkuse zrealizovať.

Ešte pred začiatkom vystúpenia zažili diváci sklamanie. Vstup na štadión bol sprevádzaný radom v dĺžke pol kilometra. Návštevníci stáli na zime a v blate, ktoré bolo po celom parkovisku. Predstavenie sa malo začať o šiestej, no v tomto čase ešte len otvorili druhý vchod zimného štadióna. Po vstupe však nastalo ďalšie sklamanie. Scéna cirkusu sa odohrávala uprostred ľadovej plochy, v jednom kúte klziska sedeli technici a zvukári a v druhom mali cirkusanti rekvizity schované za malou oponou. Asi tretinu divákov tvorili deti. Keďže štadión nebol na takúto akciu upravený, množstvo ľudí nevidelo pre plexisklo a mnohým návštevníkom sa ušlo iba periférne miesto mimo zorného uhla. Organizátori neposkytli stoličky, aby si aspoň časť publika mohla sadnúť na schody, a tak bolo za veľa peňazí málo muziky. Organizačná stránka

cirkusu na ľade – absolútny cirkus. Obdivuhodnými prvkami vystúpenia boli akrobatické kúsky. S otvorenými očami sledujeme artistov v ľahkých úboroch, ako dokonale ovládajú svoje telá a predvádzajú čísla, pri ktorých vyráža dych. Tu to nebolo inak, s tým rozdielom, že akrobati mali na nohách ťažké korčule. Oni však vystupovali, akoby ich ani necítili.

Moskovskému ľadovému cirkusu nechýbajú klauni. Títo ľadoví šašovia však neboli nudní a nepredvádzali otrepané neatraktívne kúsky. Boli nápadití a nekonvenční, publikum naozaj zabávali. V rámci jedného ich vystúpenia hral rock-and-roll a klauni nastúpili na scénu s balónmi, čo mala byť odmena pre tancujúcich odváživcov. Keďže sa k tancovaniu nik nemal, balóny nakoniec rozdali. Po čísle, keď sa už zberali do šatne, vystúpilo na ľad asi trojročné dieťa, ktoré prudko mykalo bokmi a pred sebou držalo veľký balón. Korčuľiar ho zobral doprostred ľadu, dal signál na opätovné spustenie hudby a zatancoval si s batolaťom, čím zožal potlesk a poklonu divákov.

Nesporne najzaujímavejším číslom bola záverečná švihadlová šou. Všetkých dvadsať

cirkusantov postupne vystúpilo na scénu. Skákali cez malé švihadlo, cez stredné, ale i cez také, ktoré meralo azda sedem metrov. Zaujímavé choreografie, ktoré vystupujúci predvádzali, boli sprevádzané hlasným „waw“. Rovnako náročné a nádherné číslo nemožno vidieť asi pod žiadnym šapito, pretože si vyžiadalo obrovský priestor.

Cirkus na ľade je súborom umelcov z krasokorčuľiarскеj brandže. Aj preto malo dosť veľa čísiel sotvačo spoločné s cirkusom a vyzeralo to skôr ako národné exhibičné krasokorčuľiarске vystúpenie. Fádne tance bez nápadu si

vyslúžili iba slabý potlesk publika, ktoré nemožno považovať za nevďačné alebo priveľmi náročné.

Každý rok nás ruskí krasokorčuľiari udivujú náročnými a nádhernými kreáciami na svetových šampionátoch. Aj cirkus z Moskvy nám ukázal, aké kúsky sa dajú predvádzať iba na ľade. Vďaka nevydarenej organizátorskej činnosti však veľa ľudí s malými deťmi odišlo ešte pred záverom vystúpenia, ktoré pre časový sklz končilo krátko pred trištvrte na deväť.

Veronika Ševčíková

Beblavého ulica

Beblavého ulica, je jedna z veľmi starých bratislavských uličiek vedúca k hradu, preto sa kedysi volala Malá zámocká ulica. V roku 1879 ju premenovali po Šándorovi Petőfim a v roku 1945 po Pavlovi Beblavom (1847 Vrbovce – 1910 Sobotište).

Šándor (Alexander) Petőfi – Petrovič pobudol v Bratislave viac rokov. V dome na Beblavého ulici odpisoval parlamentné správy z Uhorského snemu. V Sade Janka kráľa mu stojí socha, ktorá pôvodne stála na Hviezdoslavovom námestí. (Po Petőfim bola neskôr pomenovaná ulica v Podunajských Biskupiciach.) V dome č. 5 na spomenutej ulici vypukol 17. mája 1913 rozsiahly požiar, ktorému padla za obeť veľká časť Židovskej a prilahlých ulíc. Niektoré domy boli obnovené vďaka Ignácovi Schreiberovi, židovskému veľkoobchodníkovi.

Po Druhej svetovej vojne bola ulica pomenovaná po evanjelickom kňazovi a spisovateľovi Pavlovi Beblavom. Pod svojou tvorbou sa podpísal pseudonymami Božena Malina, Anonymus, P. Marulkin, P. Drahomír, Maruškin, P. Maruškov. Študoval navšetkých významných slovenských gymnáziách svojej doby – v Banskej Štiavnici, Bratislave, Banskej Bystrici a v Revúcej. V roku 1872 bol vo Viedni, kde študoval teológiu, vysvätený za evanjelického kňaza. Napísal historicko-dobrodružný román Jánošík. Medzi jeho ďalšie diela patria Oslobodenie, Vrbovčanské povesti a bája, Vykopali ženu, Dedič Muráňa, Pút na Velehrad a Obrázky zo života. Redigoval časopis Svit, do ktorého aj prispieval.

Mikuláš Gažo

JEAN MICHEL JARRE AJ U PRIMÁTORA

Populárneho francúzskeho hudobníka Jeana Michela Jarra prijal pred jeho bratislavským vystúpením aj primátor Bratislavy Andrej Ďurkovský.

Jean Michel Jarre sa zapísal do Pamätnej knihy Primaciálneho paláca, Andrej Ďurkovský mu odovzdal knihu o histórii Bratislavy a pamätnú známku k 1100. výročiu prvej písomnej zmienky o Bratislave.

Jean-Michel Jarre je francúzsky hudobník a skladateľ, ktorý je považovaný za popularizátora elektronickej hudby a tiež inovátora veľkolepých koncertov na voľnom priestranstve, kde sa vyskytujú laserové show, ohňostroje a hudba v kombinácii s architektúrou.

(pk)

KATE MOSSE UVIEDLA NA TRH SVOJU „HROBKU“

Britská spisovateľka Kate Mossová uviedla v Bratislave na trh svoju novú knihu Hrobka. Kate Mossová je autorkou svetoznámeho bestselleru Labyrint, ktorý bol preložený do tridsiatichpiatich jazykov.

Krátko o obsahu nového románu Hrobka: Všetko má niekde začiatok, len ho treba nájsť. Všetko má svoj koniec, ale niekto ho musí vybojovať.

Prvé dejstvo, október 1891

Sedemnásťročná Léonie Vernierová uteká s bratom Anatolom pred brutálnou hrozbou z rušných ulíc Paríža. Súrodenci nachádzajú úkryt na panstve Domaine de la Cade, neďaleko stredovekého mesta Carcassonne. Úkryt

áno, pokoj nie. Pod idylickým povrchom Domaine de la Cade, uprostred čarokrásnej prírody francúzskeho juhu, totiž prebývajú zlovestné sily. Kľúčom k záhade je balíček tarotových kariet, ktorý si pamätá všetky príbehy ľudstva.

Druhé dejstvo, október 2007

Mladá Američanka Meredith Martinová prichádza do Francúzska, aby si tu splnila dva životné sny. Jedným je napísať knihu o Claudovi Debussym a odhaliť málo známe stránky jeho života. Druhým je nájsť korene svojej čudáckej a kliatkami prenasledovanej rodiny.

Text a foto Miroslav Košírer

VIANOČNÉ TRHY BY SA MALI V BUDÚCNOSTI ROZRÁŠŤ

Počet predajcov, ale predovšetkým návštevníkov zo Slovenska i zahraničia, sa na vianočných trhoch v Bratislave každoročne zvyšuje. Aj preto magistrát hlavného mesta plánuje v budúcnosti rozširovať trhy smerom od Hlavného námestia až

po historickú budovu divadla. O ďalších možných priestoroch chce radnica rokovať so Starým Mestom. „Vianočné trhy by sme chceli rozšíriť aj na nádvorie Apponyiho paláca a Starej radnice,“ povedal vrchný radca primátora Dionýz Hutár.

Vianočné trhy, to nie sú iba vône chutných jedál. Kultúrny program je naplánovaný ako vianočná cesta Slovenskom. Bohatým programom chce mesto zblížiť Slovensko. Počas vianočných trhov vystúpi na Hlavnom námestí takmer tisíc účinkujúcich z 25

miest z rôznych častí Slovenska. Výnos trhov sa pre mesto odhaduje v tomto roku na deväť miliónov korún (300 000 €).

(pk)

viac foto na www.staromestskykurier.sk

Na otvorení nechýbali primátor Bratislavy Andrej Ďurkovský a poslankyňa NR SR Iveta Radičová

FOTO: Miroslav Košírer

MIKULÁŠ SA AJ V TOMTO ROKU VOZIL PO CENTRE A ROZDÁVAL NAPOLITÁNKY

Tohtoročné mikulášske oslavy sa začali už v piatok podvečer. Okrem tradičných podujatí na bratislavských námestiach, zimných štadiónoch či nákupných centrách, si mohli aj tento rok návštevníci Starého Mesta prísť po svoj darček priamo na zastávky električiek. Stačilo sa iba postaviť na niektorú zo zastávok v centre Bratislavy a počkať na ružovú Manner električku. Z nej na každej zastávke vyskočili sympatické hostesky, ktoré obdarovali deti i rodičov sladkou dobrotou.

Text a foto: Miroslav Košírer

NA STARÝCH POHLÁDNICIACH

Kniha **Bratislava na starých pohľadniciach** je „pohľadnicovou“ prechádzkou starou Bratislavou. Predstavuje obraz mesta v prvej polovici 20. storočia tak, ako ho zachytili viacerí fotografi a vydavatelia pohľadníc. Súbor viac ako 200 starých pohľadníc je zoradený topograficky podľa jednotlivých častí mesta. Začína sa Hradom a Podhradím a pokračuje jednotlivými ulicami a námestiami. Na záver predstavuje aj bratislavské predmestia. Texty o jednotlivých častiach mesta, jeho uliciach a domoch opisujú nielen ich históriu, ale sú obohatené aj o rôzne príbehy, ktoré čitateľom pomôžu lepšie pochopiť mentalitu a spôsob života obyvateľov Bratislavy v minulosti. Obsahová štruktúra a členenie jednotlivých kapitol tiež prispievajú k plnšiemu precíteniu Bratislavy, ktorej zákutia očarovali a očaria každého návštevníka. Publikácia si určite nájde čitateľov nielen medzi Bratislavčanmi, ale bude vhodnou inšpiráciou a pomôckou pri jej objavovaní aj pre návštevníkov jedného z najkrajších a najvýznamnejších miest Slovenska.

SPOMIENKY JEDNÉHO PREŠPORÁKA

Spomienky z námestia SNP

Narodil som sa v dome, ktorý stál na mieste dnešného obchodného Domu odievania. Tento dom vyrástol na pozemku, kde kedysi žili Kelti. Na vedľajšej parcele pri vyhlbovaní základov pre stavbu budovy Tatrabanky,

práve vtedy, keď som sa ja narodil, sa našiel veľký keltský poklad. Takmer štyristo kusov mincí, z toho 82 bolo tetradrachmiem a z toho 32 malo nápis Biatec. Mince môžeme vidieť aj na našej pätkorunáčke.

Pred mestskými hradbami bolo trhové miesto, kde sa ľudia stretávali. Dnes je to námestie, ktoré si čiastočne zachovalo svoj charakter centrálného námestia, ale teraz je, samozrejme, živšie. Toto námestie sa stále budovalo tak, aby bolo reprezentačné. Pred kostolom kalvínov stála kedysi obelisková fontána Karolíny Augusty, ktorá bola korunovaná v Bratislave za uhorskú kráľovnú. Na jej počesť v roku 1828 postavili túto veľmi peknú fontánu, ktorá bola napá-

janá z prameňov okolitých hôr. Fontánu však v roku 1947 zlikvidovali s tým, že ju rozoberú a niekde inde postavia. Toto námestie totiž po Druhej svetovej vojne dostalo meno Stalinovo námestie, bolo v pláne, že mu tam postavia aj nejakú sochu. Takže fontána zmizla, čo je veľká škoda. Karolína Augusta si zaslúži aj inú zmienku, pretože pre Bratislavu urobila viacej dobrého: darovala mestu nový most, ktorý viedol od terajšieho Aucafé. Táto kaviareň sa postavila v súvislosti s mostom v roku 1826.

Pri spomienkach na staré budovy nemožno zabudnúť na Tatrabanku, terajšie Ministerstvo kultúry. Túto budovu postavil Harminec, čo sa dnes ani nevie, na klučkách je nápis: „Navrhol Milan

Harminec, vyhotovil Franta Anýž“.

Námestie SNP mi stále pripomína moje detstvo, ale človek len v podvedomí registruje zmeny, ktoré sa tu udiali. Ľudia behajú ako voľakedy, ale už tu nie je to, čo bolo. Napríklad pred milosrdnými bratmi bolo tzv. Ančakorzo, teda korzo, na ktorom sa prechádzali vojaci a slúžky a nadväzovali tu známosti. Ďalej tam stáli tzv. lacní Jožkovia, ktorí nosili „geštel“, teda podomový obchod na bruchu. V ňom mali krémy, hrebene, drogériu a kozmetiku. Voľakedy tam boli aj stánky, v ktorých sa predával atraktívny tovar ako masť na kurie oká a otlaky, zázračné mastičky a preparáty, ktoré sa zapália, keď sa na ne frkla voda a podobne.

Mikuláš Gažo

ADVENTNÝ KONCERT „SLOVANSKÉ DOTYKY“

Aj keď varené víno, medovina, cigánska pečenka či iné dobroty rozvonávajú starým mestom už nejaký ten piatok, blížiac sa sviatky sú napriek týmto príjemným lákadlám a stretnutiam s priateľmi aj o niečom inom. Žijeme v hektickej dobe plnej komercie a pseudokultúrnych hodnôt, našťastie stále si máme šancu vybrať z bohatej ponuky kultúrnych akcií, ktorých je najmä teraz, v období adventu, požehnané. Jedným z kvalitných podujatí, ktoré sa svojim meditatívnym charakterom približujú k podstate Vianoc, bude určite sakrálny koncert **Slovanské dotyky**, ktorý organizuje Bulharský kultúrny inštitút spolu s Hudobným centrom a Spoločnosťou Ježišovou na Slovensku. Odznejú na ňom východné ortodoxné spevy z Bulharska a Ruska a sakrálna hudba z tvorby A. Dvořáka, M. Moyzesa, M. Schneidera-Trnavského a E. Suchoňa. Interpretmi budú bulharský basista A. Milenkov, slovenskými partnermi barytonista J. Havaj a organista M. Bako. Podujatie sa uskutoční 11. decembra (štvrtok) o 19. hodine v Jezuitskom kostole Najsvätejšieho Spasiteľa na Františkánskom námestí. Vstup je voľný.

Daniela Krajčáková

RUSKÉ TENORY A BASY ZAZNEJÚ LEN V BRATISLAVE

V roku 1921 sa v metropole Bulharska – Sofii – zrodil prvý zbor Donských kozákov pod vedením Sergeja Žarova. O šesťdesiat rokov neskôr nadviazal na jeho myšlienky a tradíciu Peťa Chuďakov, ktorý sa narodil v Rostove na Done, a založil Veľký zbor donských kozákov. Po dvoch úspešných turné na Slovensku, prídu v decembri kozáci opäť zaspievať, tentoraz len pre bratislavské publikum.

Spev pre život, tak sa volá koncert, na ktorom nám zaspievajú kozáci sprevádzaní kapelou ruských ľudových nástrojov Rudika

Jachima. Finančný výťažok z tohto jedinečného koncertu je venovaný Nadácii Výskumu rakoviny. Okrem ruských interpretov uvidíme na pódii aj slovenské tváre - organistu Mareka Vrábela, Ľudovú hudbu Miroslava Dudíka, Detský spevácky zbor Slovenského rozhlasu so sólistkou Dominikou Ferkovou pod taktovkou dirigenta Adriana Kokoša. Ďalšími hosťami večerného predstavenia budú speváci Miriam Garajová a Martin Mikuš. Príjemné hovorené slovo do piesňami nabitého programu vnesie moderátorka Nora Beňačková. Koncert sa uskutoční 9. decembra,

teda po Mikulášovi a pred Vianocami. Do tejto atmosféry je posadený celý plán vystúpenia Veľkého zboru donských kozákov. V programe zaznejú pravoslávne liturgické spevy, operné zbory a árie, ruské a slovenské ľudové piesne a predvianočnú náladu vyčaria tradičné koledy. Podľa tohto scenára vznikol aj podnázov koncertu: Tebe poem – Nabucco – Večerný zvon – Nesiem vám noviny.

Kozáci zaspievajú Bratislavčanom v Koncertnej sieni Slovenskej filharmónie 9. decembra o 19:30 hod. Benefičné vstupné je 550 SK(18,26 €), seniori nad 65 ro-

kov, mládež do 15 rokov a držiteľia preukazu Zdravotne ťažko postihnutí zaplatia 400.- Sk (13,28 €). Vstupenky si môžete zakúpiť v sieti TicketPortal (www.ticketportal.sk), v Bratislavskom kultúrnom a informačnom stredisku (tel. 5935 6650) alebo v Hummel Music – Divyd (tel.: 5443 3888), obe nájdete na Klobočnickej 2. Ďalšími predajňami, kde dostanete lístky na koncert Veľkého zboru donských kozákov je Artfórum (tel. 5441 7232) na Kozej 20, Agentúra Kováčová (tel. 5249 1378) alebo Pokladnica Slovenskej filharmónie (tel. 59208 233, 59208 211).

MESTSKÉ ZÁSADY

Mestské zásady sú projektom, ktorý môže mať veľa podôb. Hlavnou ideou bolo skúsiť nájsť určité body, miesta a situácie v našom meste, o ktorých si myslíme, že nefungujú tak, ako by mali, alebo neprinášajú obyvateľom to, čo by prinášať mali. Často sú to miesta, na ktoré akoby každý rezignoval a nikto v nich nenašiel možnosť profitu. Nechceli by sme ostať len pri ich nachádzaní, ale skúsiť nájsť a navrhnúť pre ne reálne riešenia. Máme pocit, že niekedy, v mestskom kontexte môžu aj malé zmeny priniesť veľký efekt.

Náš projekt je miesto, kde sa môžu stretnúť viaceré záujmy: mestskí úradníci, ale aj obyvatelia mesta, architekti a umelci, sympatickí mudrlanti alebo špičkoví odborníci. Projekt nemá generovať zisk alebo bombastické sľuby, má ale skúsiť niečo zmeniť. Je to zároveň aj spôsob, ako ukázať našim mestským úradníkom, aké by mohli byť ďalšie kroky a možnosti pri tvorbe verejného priestoru. Skúsime otočiť klasický spôsob distribúcie mestských zákaziek a jednoducho bez nároku na honorár a bez čakania na výzvu pomôcť svojmu mestu a okoliu. Možno prezentácia projektu pomôže zvrátiť verejnú mienku a súčasný obraz architekta posledných dní ako človeka, čo stavia bez morálnych otázok zlé stavby a mení dlhodobý obraz mesta kvôli krátkodobému profitu. Výsledkom prvého kola nášho projektu má byť kniha ako určitý katalóg, z ktorého si mesto môže vybrať. Výstava potrvá až do marca 2009 v SNG - Esterházyho palác, Nám. L. Štúra 4, Bratislava.

(pk)

ROZSVIETILI DRUHÚ ČASŤ VIANOČNÉHO OSVETLENIA

V sobotu sa v hlavnom meste rozsvietili vianočné osvetlenie v ďalších uliciach a na námestiach. Nasledovali tak prvú časť osvetlenia na Hlavnom a Františkánskom námestí a Klobočnickej ulici, ktorá sa rozsvietila súčasne s otvorením vianočných trhov. Osvetlenie pribudlo aj na Hurbanovom námestí, Župnom námestí, Námestí SNP, Hodžovom námestí, Obchodnej ulici, Suchom mýte, Štúrovej ulici, Štefánikovej a Staromestskej ulici. Magistrát za prevádzku osvetlenia zaplatí 895 460 korún (29 724 €).

Osvetlenie na Hlavnom námestí, Františkánskom námestí, Primaciálnom námestí, Klobočnickej ulici je v prevádzke od 28. novembra do 23. decembra a ostatná vianočná výzdoba je v prevádzke od 6. decembra do 6. januára 2009.

(red)

Kedy, v akej mene a akými spôsobmi môžem uhradiť daň za psa na rok 2009? Mohli by ste mi povedať, aký bude postup?

Miestna daň za psa je ročná daň. Na rok 2009 je správcu dane, ktorým je Mestská časť Bratislava – Staré Mesto, povinný určiť sadzbu dane už v eurách. Neplánujeme zvyšovať ani

znižovať sadzby miestnych daní, avšak nové sadzby v eurách podliehajú schváleniu v miestnom zastupiteľstve mestskej časti. To bude rokovať 9. decembra 2008.

Mestská časť pošle koncom decembra 2008, resp. začiatkom januára 2009 poštovou poukážku, na ktorej už bude uvedená nová mena, ale POZOR - aj nový variabilný symbol, na ktorý treba platbu poukázať. Máte čas, peniaze stačí uhradiť aj koncom januára 2009. Daňoví poplatníci sa tento raz nemusia obávať finančného postihu, ak budú pár dní s platbou meškať a poukážu ju začiatkom febru-

PRÁVNA PORADŇA

Dobrý deň,

mám prenajatý byt v Bratislave, majiteľka býva mimo mesta. Raz sa mi stalo, že majiteľka bytu prišla do mesta na návštevu a chcela v danom byte, ktorý mám v prenájme prespať. Vraj má na to právo! Po mojom odmietnutí sa urazila a chce ma z bytu vyhodiť. Ako sa môžem voči tomuto brániť, a aké mám práva v tomto prípade?

Stanislav

V prípade, že nájomná zmluva, na základe ktorej ste si prenajali byt neobsahuje Vašu dohodu s prenajímateľom (resp. s majiteľkou), že je oprávnená byt užívať spolu s Vami, resp. že v urči-

tých prípadoch ste povinný strpieť jej užívanie bytu, potom majiteľka nemá právo užívať byt, ktorý prenajala.

Podľa ustanovenia § 664 Občianskeho zákonníka je prenajímateľ povinný prenechať prenajatú vec nájomcovi v stave spôsobilom na dohodnuté užívanie, alebo ak sa spôsob užívania nedohodol, na obvyklé užívanie, a v tomto stave ju na svoje náklady udržiavať. Obvyklým spôsobom užívania prenajatého bytu určite nie je jeho spoluužívanie s prenajímateľom.

Podľa ustanovenia § 665 ods. 1 Občianskeho zákonníka je nájomca oprávnený užívať vec spôsobom určeným v zmluve; ak sa nedohodlo inak, primerane po vahe a určeniu veci. Prenajímateľ je oprávnený požadovať prístup k veci za účelom kontroly, či nájomca užíva vec riadnym spôsobom.

To, že majiteľka (resp. prenajímateľka) potrebuje byt pre seba je v zmysle Občianskeho zákonníka dôvodom na výpoveď nájomnej zmluvy. To isté platí aj v prípade, ak prenajatý byt potrebuje pre svojho manžela, manželku, pre svoje deti, vnukov, zaťa

alebo nevestu, svojich rodičov alebo súrodencov.

V danom prípade ale zrejme nejde o potrebu prenajímateľky byt užívať dlhodobo, z Vašej otázky je možné predpokladať, že prenajímateľka bývajúcim mimo mesta má v úmysle byt používať pri svojich návštevách mesta. Pokiaľ si s Vami v nájomnej zmluve nedohodla takúto podmienku, čo by bolo neobvyklé dojednanie, potom je povinná Vám v rámci plnenia si svojich povinností umožniť riadne a nerušené užívanie bytu. To neznamená, že ako prenajímateľka nie je oprávnená byt skontrolovať - v nájomných zmluvách sa spôsob kontroly bytu prenajímateľom upravuje podrobnejšie práve z dôvodu, aby takéto kontroly čo najmenej obťažovali nájomcov. Kontrolu si však nesmieme zamieňať so spoluužívaním bytu, hoci aj časovo obmedzeným. Prespanie v byte je jednoznačne užívaním bytu. Takže pokiaľ Vám prenajímateľka

zloženkou, bankovým prevodom alebo v hotovosti v pokladni mestskej časti na Vajanského nábreží č. 3. Počítačový systém, ktorý následne platby spracuje, bude totiž od 1. januára 2009 nastavený už na euro.

(red)

neprenajala iba určitú časť bytu (napríklad jednu izbu s tým, že ste oprávnený využívať primerane celé príslušenstvo bytu - kuchyňa, kúpeľňu, WC,...), prípadne si v zmluve s Vami výslovne nedohodla, že je oprávnená byt užívať (hoci len občasne) aj počas doby nájmu, potom nie je oprávnená byt užívať, teda ani v ňom prespať bez Vášho súhlasu.

Ivan Švec
advokát

VÝHODY A NEVÝHODY PRIJATIA EURA

dokonca po mnohých rokoch aj česká koruna zažili turbulentné časy a ich vývoj bol plný neistoty, našej meny akoby sa otrasy vôbec netýkali. Je to aj logické: vo vývoji kurzu slovenskej koruny je jeden pevný bod - 1. január 2009, kurz 30,1260 korún za euro a trhový výmenný kurz musí k tomuto dátumu skončiť presne na tejto hodnote. To je naša výhoda oproti susedom.

Ďalšou výhodou je, že kurz slovenskej koruny bude stabilný už navždy. Zahraniční investori, ktorí k nám vložili svoje peniaze, sa nemusia obávať, že im ich kurz znehodnotí. Podniky, ktoré sú orientované na export, zase môžu o kúsok pokojnejšie spať - ich tržby v eurách budú v domácej mene a vývoj koruny nebude mať vplyv na ich rentabilitu (keď mena posilňovala, ich tržby v eurách znamenali stále menej slovenských korún, aj keď sa cena v zahraničí nijako nemenila).

Po prijatí eura prakticky na Slovensku nebudeme mať úvery v inej mene, či už pre

domácnosti alebo pre firmy. Nehrozí nám teda, že sa dostaneme do problémov, ktorým v uplynulých týždňoch čelilo Maďarsko - banky sa jednoducho nemohli dostať k eurám a švajčiarskym frankom, ktoré akútne potrebovali. Na druhej strane, prijatie eura spôsobí, že finančná kríza v priestore eurozóny sa priamo preniesie aj na Slovensko. Budeme priamo čeliť drahej likvidite napriek tomu, že na našom bankovom trhu jej je prebytok (a jej cena by preto mala byť nízka).

Slovenské banky musia platiť za bankové vklady viac než by bolo potrebné. To je z hľadiska vkladateľov iste pozitívne, ale bankám to znižuje výnosy, ktoré nebude v čase krízy a hospodárskeho spomalenia možné nahradiť z iných zdrojov. Menová politika Európskej centrálnej banky, ktorá bude aktuálne platiť a rozhodujúca aj pre nás, bude iba okrajovo brať do úvahy našu situáciu. Pre jej nastavenie bude rozhodujúca situácia v Nemecku, Francúzsku, či Taliansku. Ešte

viac to bude platiť, ak sa týmto ekonomikám nebude dariť. Menová politika ECB pre nás nemusí byť vhodná a môže spôsobiť problémy v podobe privysokkej inflácie, nezdravo nafúknutého rastu spotreby a podobne.

Celkovo však platí, že euro nás pred akútnymi prejavmi finančnej krízy chráni, ak však chceme naplno využiť výhody, ktoré spoločná mena so sebou nesie, musíme mu bez predsudkov a ilúzií prispôsobiť z dlhodobého hľadiska našu domácu hospodársku politiku.

Juraj Barta
hlavný ekonóm SLSP

NAJLEPŠIA JE OPĀŤ PREVENCIA

Pálenie, svrbenie, krv v moči. Bolestivé príznaky zápalu močových ciest. Chlad a baktérie sú najväčšími priateľmi tohto nepríjemného ochorenia. Rozkvet zažíva zápal močových ciest práve v tomto období, v čase sychravého, studeného počasia.

Ženská choroba

Zápal močových ciest postihuje predovšetkým ženy, ale stáva sa, že sa jej nevyhnu ani muži. Dôvod je celkom prozaický. Ženská močová rúra meria iba približne štyri centimetre, avšak u mužov dosahuje dĺžku aj dvadsať centimetrov. U nežnejšieho pohlavia ústi močovod pri pošve a konečníku, teda pri zdrojoch baktérií, ktoré spôsobujú vo vylučovacom systéme zápal.

Choroba sa najčastejšie prejaví po sexuálnom styku s partnerom, ktorý prenáša baktérie preňho neškodné, ale ženám spôsobujúce zápaly. Pred aj po milovaní by sa žena mala poumývať a vyprázdiť močový mechúr. Ďalej je to nachladnutie, ktoré spôsobí zápal a v oslabenom prostredí močových ciest sa môžu množiť nebezpečné mikroorganizmy. Jednou z príčin spôsobujúcich toto ochorenie je

nesprávne utretie sa po toalete. Konečník treba utierať spredu dozadu, no najvhodnejšie je umyť sa vodou a intímny mýdlom. Zápal sa objavuje aj pri nedostatočnom vyprázdňovaní mechúra. Ak žena nedokáže vytlačiť všetok moč, jeho zvyšky sa rozkladajú a sú živnou pôdou pre baktérie.

Keď sa zápal prejaví

Pri bolestivom močení, tlaku až bolestiach v podbrušku, zvýšenej teplote alebo pri výskyte krvi v moči či na toaletnom papieri treba ihneď vyhľadať lekára. Tieto stavy väčšinou rieši praktický lekár, ale pri vážnom zápale alebo zápale, ktorý sa opakuje, je pacient odoslaný k urológovi alebo nefrológovi. Veľa žien ide navštíviť aj gynekológa, pretože zápaly úzko súvisia. Ak ide o infekciu dolných močových ciest, zápal sa lieči doma za pomoci predpísaných antibiotík. Keď však baktérie preniknú do obličiek, treba si nachystať výbavu do nemocnice. Zápal horných močových ciest môže prejsť až do ťažkej formy – urosepsy, ktorá infikuje krv a nastáva smrť.

Najlepší liek je prevencia

Zápaly močových ciest sa zvyknú vracat, a preto im treba zo všetkých síl brániť. V prvom rade sa treba dostatočne teplo obliekať. Často vidíme mladé dievčatá ako v zime chodia v sukničkách v dĺžke čelenky do vlasov, bun-

dička im siaha iba tesne pod pupok a celé kríže majú holé. Zápal sa nemusí prejavíť hneď, alebo nemusí byť intenzívny, takže si ani neuvedomujú, že sú choré, ale po čase zistia, že prechodili niekoľko zápalov a dôsledkom môže byť až neplodnosť.

Pri sexuálnom styku treba aj so stálym partnerom používať prezervatív, predovšetkým pri opakujúcom sa ochorení. Zápal močových ciest nie je pohlavná choroba, ale môže sa pohlavne prenášať.

Po toalete sa treba dostatočne utrieť, v lepšom prípade aj umyť. Namiesto syntetickej bielizne a tango nohavičiek treba nosiť kvalitné bavlnené nohavičky, ktoré odvádzajú vlhkosť a dajú sa pri vysokej teplote prať aj žehliť, čím sa likvidujú baktérie. Treba vytlačiť všetok moč, aj keď sa občas zapotíte. Iba tak zabránite množeniu baktérii. Nevyhnutnosťou každého dňa musí byť dostatok tekutín, optimum sú štyri decilitre na desať kilogramov hmotnosti a v lete ešte o liter viac. Takže sedemdesiat kilogramový človek by mal denne vypíť takmer tri litre tekutín. Navyše po každej šálke kávy by mali nasledovať tri decilitre vody.

Rady od babičky

Kým sa zápal nedostane do akútnej formy, teda, kým sa moč nefarbí od krvi, je veľmi účinným liekom nastrúhaný pe-

tržlenový koreň zabarený horúcim mliekom. V zakrytej šáločke necháme petržlen vylúhovať asi desať minút a potom vypijeme scedené mlieko, ktoré môžeme osladiť medom. Tento odvar nevoní lákavo a už vôbec nemá lahodnú chuť, ale je to naozaj osobnou skúsenosťou rokmi overený liek.

Pri zápale sa treba držať v teple, najlepšie je ležať pod perinou s termoformom na podbrušku a nemožno zabudnúť na veľa tekutín. Ideálne je striedanie minerálky a urologického čaju. Bylinky, ktoré priaznivo ovplyvňujú vylučovanie a majú protizápalové účinky, sú praslička roľná, žihlava dvojdomá, mäta pieporná a pod. Baktérie treba z močových ciest vyplaviť, a tak treba vypíť aspoň štyri litre tekutín, problémom však nie je ani šesť litrov. I keď sa to na prvý pohľad zdá priveľa, nie je to nezvládnuteľný objem a už v prvý deň liečby budete cítiť evidentnú úľavu.

V boji proti infekciám močových ciest treba vyjsť s brusnicami. Tieto malé trpké plody sú unikátnym liekom aj preventívnu terapiou. Či už v čaji, čerstvé, zavárané, alebo v tabletkách určených pre prevenciu, brusnice svojimi účinkami nesklamú.

Veronika Ševčíková

OTÁZKY PRE „KOMPETENTNÝCH“

AUTÁ NA PODHRADSKÉJ ULICI OBMEDZUJÚ CHODCOV

Jedná sa o parkovanie vozidiel na Podhorského ulici za Sokolovňou. Vozidlá stoja v pracovnom čase tak, že pre chodcov jedinou šancou je preplietanie sa medzi autami. Nastupuje zimné obdobie a pre starých ľudí nie je šanca v tomto strmom teréne chytiť sa ani zábradlia.

Prosím kompetentných, aby situáciu vyriešili, kým sa nestane úraz.

Ďakujem
Achim Fridrik

Stanovisko k riešeniu situácie prinesieme v nasledujúcom čísle.

Foto: Miroslav Košířer

TERČ

Vaše postrehy, námety, otázky týkajúce sa života v Starom Meste, činnosti samosprávy a jej predstaviteľov, negatíva, ale aj pozitíva, s ktorými sa denne stretávate. Staromestský kuriér sa bude snažiť adresovať ich kompetentným a priniesť na tieto podnety odpoveď.

Vaše otázky smerujte s označením „Terč“ na e-mailovú adresu redakcie: redakcia@skurier.sk, poštovú adresu: Župné nám. č. 7, Bratislava 815 68

RIZIKÁ ONLINE NAKUPOVANIA

Tohtoročné vianočné nákupy bude na Slovensku realizovať aj prostredníctvom internetu až 21 % používateľov, 28 % používateľov ho využije na prieskum a porovnávanie cien, 24 % na prieskum a porovnávanie produktov.

Z vianočného prieskumu spoločnosti Deloitte vyplýva, že Slováci uvádzajú ako hlavný dôvod využívania internetu pri koncoročných nákupoch komfort a vyhnutie sa preplneným obchodom, ako aj širší výber produktov na internete. Respondenti využívajú nákup cez internet aj pre nedostatok času a oceňujú aj praktickú stránku doručenia tovaru priamo do domu. Zákazníci a predajcovia však musia byť obozretní a o krok vpred pred nekalými praktikami podvodníkov. Ponúkame preto základné tipy pre bezpečné online nakupovanie.

• Nevykonávajte online transakcie vo verejných internetových kaviarňach.

Počítače v internetových kaviarňach môžu obsahovať „tzv. škodlivý kód“, napr. záznamníky klávesových úderov, ktoré zachytia vaše používateľské meno, heslo a ďalšie citlivé osobné údaje.

• Pri bezdrôtovom pripojení sa pripájajte za zvýšenej bezpečnosti a so zabudovanými kontrolnými mechanizmami, napríklad bezpečný prístup Wi-Fi (Wi-Fi Protected Access, WPA).

Tieto kontrolné mechanizmy zabezpečia, že citlivé údaje vrátane hesiel sa zašifrujú do bezdrôtového pripojenia, pomocou ktorého surfujete.

• Pravidelne si vo svojom počítači inštalujte najnovšie záplaty (patche) operačného systému, bezpečnostné brány (firewall), antivírusový a antispyware softvér a kontrolujte, či bežia.

Nastavte si svoj počítač tak, aby automaticky skenoval a odhaloval všetky škodlivé programy (napríklad trójsky kôň, spyware), ktoré hackeri zavádzajú, aby odhalili vaše citlivé údaje alebo vás presmerovali na falošnú webovú stránku.

(buj)

Dvojtýždenník **Staromestský kuriér** vydáva Staromešťan, s.r.o. Šefredaktor: Peter Kimijan, sefredaktor@skurier.sk, Náklad: 40.500 kusov. E-mail: redakcia@skurier.sk, tel. č.: 02/ 544 377 81 Inzercia: inzercia@skurier.sk. **Nová adresa redakcie:** Ventúrska č. 4, 821 05 Bratislava. Grafická úprava EKORA. Tlač: Petit Press, a.s., Bratislava, www.tlaciaren.petitpress.sk Distribúcia: bezplatne do všetkých domácností a firiem v Bratislave-Starom Meste. Registrované MK SR: RP 350/2007.

Výberové konanie

Mestská časť Bratislava-Staré mesto v zmysle § 4 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyhlasuje

výberové konanie

na obsadenie funkcie riaditeľov Materskej školy Medená 24 a Materskej školy Ul. 29. augusta 6 v Bratislave bez právnej subjektivity s predpokladaným nástupom 1.3.2009.

Kvalifikačné predpoklady:

- vysokoškolské vzdelanie príslušného študijného odboru požadovaného pre príslušný druh školského zariadenia, alebo úplné stredné odborné vzdelanie podľa vyhlášky Ministerstva školstva SR č. 41/1996 Z. z. o odbornej a pedagogickej spôsobilosti pedagogických zamestnancov v znení neskorších predpisov,
- najmenej 5 rokov pedagogickej praxe, spôsobilosť používať slovenský jazyk v úradnom styku,
- znalosť školskej legislatívy,
- osobnostné a morálne predpoklady.

Zoznam požadovaných dokladov k prihláške do výberového konania poskytnie Miestny úrad mestskej časti Bratislava - Staré Mesto, oddelenie školstva, Vajanského nábr. 3, 814 21 Bratislava. **Prihlášky treba zaslať do 23.1.2009.**

Termín, čas a miesto výberového konania bude oznámené písomne najmenej 7 dní pred jeho uskutočnením každému uchádzačovi, ktorý splnil podmienky.

*Ing. arch. Andrej Petrek, v. r.
starosta*

KORUNA NA VEŽI DÓMU SV. MARTINA

Veža týčiaca sa nad Dómom sv. Martina je vysoká 87 metrov. V dávnej minulosti mala fortifikačný - obranný charakter. Nakoľko bola súčasťou hradieb, nachádzali sa v nej delá a iné ochranné a obranné prostriedky. Ujmu utrpela hlavne požiarom. Požiar z roku 1760 vyvolaný bleskom sa zopakoval v roku 1833 a následne poškodil vežu víchor. Dnešný stav veže je z rokov 1835-1849, kedy staviteľ Ignác Feigler st. upravil vežu do neogotickej podoby ukončenej ihlanom. Celkom nová bola podoba vrcholu, keď namiesto kríža naň osadili v roku 1902 ozdobnú podušku

2x2 m s pozlátenou uhorskou korunou o hmotnosti 300 kg. Pozlátená koruna s krížikom na temene meria 2,7 m, z toho koruna 1,60 m. výška koruny je 100 cm. Pod ciferníkmi hodín sa nachádza zvonica. Najstarším zvonom umiestneným vo veži je 2513 kg vážiaci Wedderin, odliaty Baltazárom Heroldom v roku 1675. Pri príležitosti veľkého jubilea roku 2000 bolo do veže osadených ďalších 5 nových zvonov, darov okolitých štátov. Zároveň sú symbolom zjednotenej Európy.

Foto a text Miroslav Košírer

BOHOSLUŽBY POČAS ADVENTU

Advent, ktorý teraz slávi katolícka cirkev prináša so sebou prípravu na krásne sviatky naplnené pokojom a porozumením. Aby sa veriaci mohli pripraviť na narodenie Krista, vytvorili sme prehľad katolíckych bohoslužieb v Starom Meste. Vo všetkých kostoloch sa sponedá pred svätou omšou alebo počas jej slúženia. V kostole kapucínov svätého Štefana sponedávajú kňazi celodenne.

Dóm sv. Martina**Kapitulská ulica**

pon.-pia.: 8:00, 12:00

sob.: 8:00, 12:00

ned.: 7:45 (nem.), 9:00 (lat.), 10:30, 12:00, 17:00

sviatok v pracovný deň: 8:00, 12:00, 17:00

Kostol sv. Alžbety,**Modrý kostolík****Bezručova ulica**

pon.-pia.: 7:00, 18:00

sob.: 7:00, 18:00

ned.: 8:00, 9:00, 10:00, 11:00, 18:00
sviatok v pracovný deň: 7:00, 9:00, 16:00, 18:00

Kostol zvestovania Pána,**Františkánsky kostol****Františkánske námestie**

pon.-ut.: 8:00 (maď.), 9:00, 19:30

str.-pia.: 9:00, 18:00 (maď.), 19:30

sob.: 8:00 (maď.), 9:00, 19:30

ned.: 9:00 (maď.), 10:30, 12:00, 16:30, 18:30

sviatok v pracovný deň: ako v pracovný deň

každý štvrtok počas adventu sa slúžia rorátne sv. omše pri sviečkach s adventnou hudbou o 6:00

Kostol Najsvätejšieho Spasiteľa,**Jezuiti****Hlavné námestie**

pon.-pia.: 15:15, 16:30, 18:00

sob.: 16:30, 18:00

ned.: 7:00,

9:00, 11:00, 16:30, 18:00

sviatok v pracovný deň: 7:00, 9:00, 11:00, 16:30, 18:00

Kostol sv. Štefana, Kapucíni**Župné námestie**

pon.-pia.: 5:15, 6:00, 17:00, 19:00

sob.: 6:00, 17:00, 19:00

ned.: 5:15, 6:00, 8:00, 9:30, 11:00, 17:00, 19:00

sviatok v pracovný deň: 5:15, 6:00,

8:00, 9:30, 11:00, 17:00, 19:00

Trojčinný kostol, Trinitári**Župné námestie**

pon.-pia.: 7:00, 12:00, 17:30

sob.: 7:00, 17:30

ned.: 7:00, 9:00 (lat.), 10:30, 12:00, 20:00

sviatok v pracovný deň: 7:00, 10:30, 12:00, 17:30, 20:00

Kostol Panny Márie**Lorentánskej, Uršulínky****Uršulínska ulica**

pon.-pia.: 6:30

sob.: 6:30

ned.: 8:00, 10:00

sviatok v pracovný deň: 6:30

Kostol Navštívenia Panny Márie,**Milosrdní bratia****Námestie SNP**

pon.-pia.: 8:00, 18:00

sob.: 8:00

ned.: 9:30

sviatok v pracovný deň: 8:00, 18:00

Kostol sv. Alžbety, Alžbetinky**Špitálska ulica**

pon.-pia.: 6:00

sob.: 7:00, 18:00

ned.: 7:00, 9:00, 18:00

sviatok v pracovný deň: 6:00, 18:00

Kostol sv. Ladislava**Špitálska ulica**

pon.-pia.: 17:30

sob.: 17:30

ned.: 9:30, 11:00 (angl.), 17:30

sviatok v pracovný deň: 9:30, 11:00 (angl.), 17:30

Kostol Nanebovzatia**Panny Márie, Blumentál****Floriánska námestie**

pon.-pia.: 5:45, 6:30, 16:30, 18:00

sob.: 5:45, 6:30, 18:00

ned.: 6:00, 7:30, 9:00, 10:30, 12:00, 16:30, 18:00 (maď.), 19:00

sviatok v pracovný deň: 6:00, 7:30, 10:30, 16:30, 18:00 (maďarsky), 19:00

Kostol Najsvätejšej Trojice**Žižkova ulica, Podhradie**

pon.-pia.: 17:00

sob.: 17:00

ned.: 8:00, 17:00

sviatok v pracovný deň: 17:00

Kostol Panny Márie Snežnej,**Dominikáni****Kalvária**

pon.-pia.: 7:00, 18:00

sob.: 8:00, 18:00

ned.: 7:30, 9:00, 11:00, 17:00

sviatok v pracovný deň: 7:00, 18:00

Kostol Nanebovzatia**Panny Márie, Notre Dame****Palackého ulica**

pon.-pia.: 16:30

sob.: 16:30

ned.: 8:00

sviatok v pracovný deň: 16:30

Kostol sv. Cyrila a Metoda,**Redemptoristi****Puškinova ulica**

pon.-pia.: 6:00, 18:00

sob.: 6:00, 18:00

ned.: 7:00, 9:00, 10:30, 18:00

sviatok v pracovný deň: 6:00, 16:00, 18:00

Univerzitné**Pastoračné Centrum****Mlynská dolina**

pon.: 7:00, 19:00

ut.-pia.: 7:00, 21:30

sob.: 20:00 (gréckokatolícka)

ned.: 8:00, 10:00, 22:00

sviatok v pracovný deň: 21:30

Kaplnka sv. Ladislava**Primaciálny palác**

ned.: 8:00

Kaplnka sv. Kataríny**Michalská ulica**

štv.: 16:15 (kaplnka je v rekonštrukcii)

KAŽDÉMU, ČO MU PATRÍ – FAIR TRADE UŽ AJ V BRATISLAVE

Keď sa povie káva, predstavíme si horký tmavý nápoj pripravený z mletej kávy alebo instantných zrníčok. Káva však v skutočnosti znamená mesiace starostlivosti na plantážach, dlhé hodiny zberu, sušenie, praženie, mletie, balenie... Keď káva stojí takmer symbolickú cenu, kto zaplatí unavených robotníkov pracujúcich na kávovníkových plantážach?

Na Slovensku v roku 2005 spoločnosť Integra založila obchod Ten Senses s cieľom podporovať ženy znevýhodnené stratou zamestnania alebo materskou dovolenkou. Tieto dámy podporovala v samostatnom podnikaní – aj vo výrobe „hand made“ – ručných výrobkov. Vtedy spoločnosť zistila, že podobná myšlienka už existuje. Na začiatku skrsol kdesi v Amerike nápad pomáhať chudobným pestovateľom kávy. Pomocou má byť spravodlivá cena za spravodlivú prácu. Reálna odmena za mesiace lopoty. Káva ako druhá najpredávanejšia komodita na svete skrýva v sebe obrovský finančný potenciál. Obchodná myšlienka Fair Trade podporuje spravodlivou odmenou drobných pestovateľov čierneho zlata.

So zámerom pomáhať sa v obchodíku Ten Senses na Klariskej ulici predáva potraviny aj nepotravinový tovar vysokej kvality, dovážaný z chudobných svetadielov a krajín sveta ako Afrika, Latinská Amerika, Thajsko,

India, Bangladéš a pod. Potravinový tovar má tri základné programy – kávový, čokoládový a čajový. Značku Divine nesie lahodná čokoláda z Ghany, vyrobená vo všetkých bežných prevedeniach – horká, mliečna, biela. Novinkou je mliečna čokoláda s pomarančom, horká s pepermintom a biela s jahodami. Káva nesie značku Cafédirect a dováža sa z Latinskej Ameriky, Peru, Mexika... Pestovateľ, ktorý splní podmienky Fair Trade, dostane právo používať logo Fair Trade na výrobkoch z jeho komodít. Pravidelne je kontrolovaný medzinárodným auditom. Veľa potravinových produktov je už v BIO kvalite a ďalšie neustále pribúdajú. Medzi výrobkami nájdeme šperky z Thajska, šaty značky Nomad navrhované v Británii, ale šité v Indii. Príkladom podpory lokálnym výrobcom sú napríklad výrobky od pani Violy, ktorá vyrába krásne dekoratívne báby, ručne tkané koberce šité utečenkyňami vo Zvolene, z Čiech je v ponuke krásna a originálna keramika, pani Moková zo Slovenska vyrába pre Ten Senses sviečky z medových plátov... Každý výrobok nesie svoj príbeh, nič nie je anonymné. Pri väčšine produktov je letáčik so životnou púťou výrobcu.

Spoločnosť prostredníctvom Ten Senses doteraz len nakupovala od iných dodávateľov, ale v súčasnosti sa už i ona stáva dodávateľom. V našej oblasti bude

Foto: Miroslav Košířer

jediná, ktorá bude dodávať makadamové oriešky so symbolom Fair Trade. Orišky budu priamo z Keňe, kde Integra založila v tomto roku pestovateľské družstvo Ten Senses Africa. Ako jediný sa do projektu Fair Trade zapojila aj sieť DM drogérií, ktoré ponúkajú 13 potravinových produktov. A ak by ste si chceli dať dúšok kávy s pocitom, že niekomu pomáhate, v Bratislave sa už nájdú kaviarne, ktoré varia kávu alebo čokoládu spomínanej značky.

Hlboká myšlienka roky fungujúceho projektu je nádejou

pre mnohých pestovateľov a výrobcov, že za svoju prácu dostanú aj spravodlivú odmenu. Že zisk z podnikania nepokryje iba základné výdavky na stravu, ale zabezpečuje sa aj vzdelanie detí, zdravotná starostlivosť, či investície na pestovanie stále kvalitnejších plodín. Vďaka úmyslu spravodlivej odmeny pracujú ľudia s väčšou chuťou, lebo vedia, že za námahu ich čaká to, čo im patrí, a smotanu nebudú lízať len veľké koncerny.

Veronika Ševčíková

NÁŠ
TIP

AKO HEREC NAPÍSAŁ DOBRÝ ROMÁN

Dr. House, netypický ironický a drsný americký seriál z lekárskeho prostredia, má svojich skálnych fanúšikov už aj u nás. Pochopiteľne predovšetkým vďaka hlavnej postave, ktorú neodolateľným spôsobom hrá Brit Hugh Laurie.

Predstaviť sarkastického lekára je podpísaný pod titulom novinky na vianočnom knižnom trhu **Obchodník so smrťou**. Nedajte sa zmýliť obálkou, ktorej dominuje práve portrét autora. Nejde o spomienky, ba ani o humoristické poviedky či skeče. Nie, že by knihe humor chýbal, je ho tam celkom dosť, ale presne takého, aký prináleží žánru, ktorý si Laurie tak trochu prekvapujúco zvolil – špiónážnemu thrilleru.

Majster zlomyseľného klinického humoru napísal svižné dielko s ľahkosťou a vtipom. Pre slovenského čitateľa má román jeden zaujímavý moment – prvý kontakt hlavnej postavy príbehu Thomasa Langa s teroristami sa odohráva v postkomunistickej Prahe. Autor kulisu veľkomesta využil k niekoľkým štipľavým poznámkam. Nebudeme nazerať do textu a vytrhávať fragmenty z príbehu obyčajného chlapa, ktorý pracuje ako bodyguard, rád popíja whisky a preháňa sa na motorke. Stačí ak povieme, že „doktor House“ nám pripravil jedno z najzábavnejších čítaní do pochmúrnych dní.

(buj)

VÝNIMOČNÝ JUBILANT

Básnik – filozof a humanista, majster metafor a neobyčajne pôsobivých čistých obrazov, Milan Rúfus sa 10. decembra 2008 dožíva 80 rokov. Jeho poézia predstavuje osobitý, originálny svet myšlienok, ktorý je trpkou pravdivý a pritom posilňujúci - Rúfusovo dielo sa radí k vrcholom slovenskej poézie 20. storočia

V roku 2009 vyjde v Slovenskom spisovateľovi aj prvá kniha o živote a diele Milana Rúfusa pod názvom „Milan Rúfus/Malé resumé“ z pera osobného priateľa Rúfusovcov a znalca jeho diela Imricha Vaška.

(buj)

DELIKATESO

Nová predajňa DELIKATESO,
Obchodná 45.

